საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტიის № 205 სამშაბათი, მარტის 27 (8) 1918 წ.

სახალხო საქმე

მთავარი კომიტეტის ორგანო

137

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ხალხთა დელეგაციის თავმჯდომარისაგან ფრიად მნიშვნელოვანი დეპეშა მიიღო მთავრობამ.—ხმებია: ოსმალეთი მოითხოვს ბათომის და ყარსის ოლქების დაუყოვნებლივ დაცლას.

განცხადების ფასი: ხუთსტრიქონიანი სტრიქონი პირველ გვერდზე ტექსტის წინ 50 კაპ., უკანასკნელზე—30 კაპ., კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი ტექსტის წინ—1 მ., უკან—50 კ. ყოველი ხაზის განცხადებისა ზომაზე დამოკიდებული: 15×2 ღირს 8 მანე., 20×2 ღირს 12 მან., 8 ხაზის ზემდეგ [illegible] განცხადება მიიღება სტამბა „სახალხო საქმეში" (გ. [illegible] „[illegible]" [illegible] ქუჩა, სახლი № 14 და ღირება ორი მანეთით მეტი.

ყველა განცხადება კავკასიის გარეშე, მიიღება მხოლოდ რედაქციაში.

წერილ-მოწერა და ყოველგვარი განცხადებები მიიღება „სახალხო საქმის" რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე [illegible] გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე. ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება, დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები ხელ არ ინახება: ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ტფილისში, სასახლის ქ., სარაჯიშვილის ს. № 6.

ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ „Сахалхо Саkмэ", поч. ящ. 190.

ფასი ტფილისში და პროვინციაში 30 კაპ. რკ. გზის სადგურებ. 35 კაპ.

ტელეფონი 12—29

გაზეთი „სახალხო საქმე" ღირს:

ერთის თვით 4 მ. 50 კაპ., 3 თვით 13 მ. 15 კ., ნახევარი წლით—27 მანეთი. ნომერი ღირს პროვინციასა და ტფილისში 30 კ., რკ. გზის სადგურებზე 35 კ.

ხელისმოწერა გაზეთზე მიიღება რედაქციაში დილის 9 საათიდან 3 საათამდე, საღამოთი 5—7 საათ., ფოსტით ასე: ტფილისი, ფოსტის ყუთი 190, „სახალხო საქმის" რედაქციას.

სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტიის სამხედრო საბჭო აუწყებს ამხანაგებს, რომ ბრძოლაში ჩაქვესთან მოკლული ამხანაგი

ელიზბარ ზაქარიას ძე კიკნაველიძე

[illegible] ბათომიდან ქვაშვეთის ეკლესიაში. დაკრძალვის დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული.

ღრმად დამწუხრებულნი და თავზარდაცემულნი ქვრივი მარიამ (ჯოლოკი), პორუჩიკი მე-11 ქართ. მსროლელთა პოლკის შუბლაძე და [illegible] ალექსის ასული შუბლაძისა აუწყებენ ნათესავთ და მეგობართ პირველის მეუღლის, მეორესი მამის და მესამესი მამამთილის

ესტატე იოსების ძე ძილორავას

უდროოდ გარდაცვალებას, რომლის უკანასკნელ გამოთხოვების დღე დანიშნულია 27 ამა მარტს ქ. ფოთში. 356

დამწუხრებული მშობლები: მღ. სილიბისტრო და [illegible] ალექსანდრეს ასული, ძმები: მღ. ეპიფანე, აარონ, ამბროსი და ანტონ. ძმის შვილები: გიორგი, შალვა და ნოე ჩხაიძეები აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ თათრებთან ბრძოლის დროს ჯავშნიან მატარებელზე 18 მარტს ტრაგიკულად მოკლულ იქნა ძვირფასი

პეტრე ჩხაიძე

რომელსაც მოასვენებენ ქ. ლანჩხუთში ორშაბათს 26 მარტს დილის 8 საათზე. დაკრძალვა მოხდება სამშაბათს 27 მარტს ს. ალანაში. 357

გულდათუთქულნი მშობლები: მარინე ივანეს ასული, ვასილ იოსების ძე, ძმები: პეტრე და ალექსანდრე, დები: ეფროსინე და ანეტა. რძალი: ქსენია სოლომონის ასული. სიძენი: ნიკო გრიგოლის ძე ლლონტი, მაქსიმე ალექსანდრეს ძე [illegible], ძმისწულები და დისწულები, ულრმესი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და მეგობრებს უსაყვარლესი სიცოცხლით სავსე

გრიგოლ ვასილის ძე თოფურიძის

უდროოდ გარდაცვალებას. დაკრძალვა 29 მარტსა, ამა თვეს, დღით ხუთშაბათს, ნაშუადღევის 3 საათზე. პანაშვიდები ყოველდღე საღამოს 6 საათზე. 360

ფხაკაძის ქართული რაზმის ოფიცრები და პარტიზანები აუწყებენ ნაცნობთ და მეგობრებს, რომ გმირულად დაეცა ოსმალებთან ბრძოლაში მარტის 24-ს დაუვიწყარი ამხანაგი პორუჩიკი

ვლადიმერ იოსების ძე წერეთელი

გვამს ბათომიდან გამოასვენებენ სამშაბათს მარტის 27-ს სადგურზე. 3[illegible]9

საჯარო ვაჭრობა

ტფილისის ქალაქის გამგეობა აცხადებს, რომ ოთხშაბათს, 28 მარტს, 1918 წ. ნაშუადღევის პირველ საათზე, ქალაქის გამგეობის თანადასწრებით გამართება

საჯარო ვაჭრობა

იჯარით არის გასაცემი სამოვარი, სახლი და სათიბი ადგილები კუკიის აგარაკისა.

კონდიციის და ყოველგვარი ცნობის მიღება შეიძლება ქალ. გამგეობის სადგილ-მამულო განყოფილების კანცელარიაში. 1123

პურის ბარათები

ორშაბათიდან, 26 მარტიდან ყველა უბნის საბარათო ბიუროში გაიცემა

პურის ბარათები აპრილისათვის.

პურის ბარათები მიეცემა [illegible] ბარათის (მაქრის) წარდგენის შემდეგ.

პურის ბარათების [illegible] სხვა სურსათო ბარათების (პირილის, მაისის, ივნისის) მიცემა [illegible] წყდება.

სახლის კომიტეტებმა [illegible] თავის დროზე მიიღოს სახლის [illegible]

ქართული თეატრის სტუდიის დრამ. [illegible] ბრძანება

ქართული დრამატული საზოგადოება მოუწოდებს ქართველ ინტელიგენტ ახალგაზრდობას (18 წლ. 30 წლამდე) გამოცხადდნენ ჩასაწერად სრულიად ახალ დასის შესადგენად. ქართულმა დრამატიულმა საზოგადოებამ დაარსა სასცენო ხელოვნების სტუდია. ამ სტუდიაში მომზადებულ მსახიობებით გაჰმართავს წარმოდგენებს ჯერ ტფილისის სახაზინო თეატრის შენობაში და შემდეგ თავის საკუთარ თეატრში. მსურველთ ამ სტუდიაში სრულიად უფასოდ შეასწავლიან: დიქციას, მიმიკას, პლასტიკას, რიტმს დალკროზის სისტემით, ფარიკაობას, გრიმს, ხმის დაყენების და ვისაც სასიმღერო ხმა აღმოაჩნდება—სიმღერას. თუ რომელსამე მომავალ მსახიობს აღმოაჩნდება მუსიკის ნიჭი, შეასწავლიან დაკვრას იმ ინსტრუმენტზე, რომელსაც მოისურვებს.

დაწვრილებითი ცნობები მსურველთ შეუძლიანთ მიიღონ ქართულ დრამატიულ საზოგადოების კანცელარიაში რომელიც იმყოფება გოლოვინის პროსპექტზე № 11. ჩაწერა დაიწყება 21 მარტს და გაგრძელდება მხოლოდ ორი კვირა, ე. ი. 5 აპრილამდე.

კანტორა ღიაა დილის 10—2 საათამდე და ნაშუადღევის 4—6 საათამდე.

ტფილისის გარეთ მცხოვრებთ შეუძლიანთ წერილობით გვაცნობონ ამ ისამართით: ქართული დრამატიული საზოგ. გამგეობა. 1117

მოქალაქეთა საყურადღებოდ

პურის და სხვა ბარათები მიეცემა მხოლოდ სახლის კომიტეტებს

იმ მოქალაქეებს, რომელთაც ჯერ არ აურჩევიათ სახლის კომიტეტები, კეთილ ინებონ და საჩქაროდ აირჩიონ ასეთები.

1128 ქალაქის გამგეობის სასურსათო განყოფილება.

დიდი ცირკი

ძმ. ეფიმოვებისა

მიხეილის პრ., მუშტ. ბაღთა, საკუთ. ახლად შეკეთ. კაპიტალური საზამთრო შენობა, ტელეფ. 19—60.

დღეს 27 მარტს მოხდება

არაჩვეულებრივი წარმოდგენა

„მოგზაურობა ველოსიპედით", „სიკვდილის ჯვარი" „საიდუმლო ყუთი" იამადასონისა და სხვა მრავალი ახალი სანახაობა. [illegible] მოცეკვავენი ვერა ალმაზოვასი, გლადიატორ დუბასოვის.

დასაწყისი ს. დასასრული 11 ს. 358

ტფილისი, 27 მარტი 1918 წ.

სიფრთხილე! გუშინწინდელმა, კვირის გაზეთებმა ტფილისში, პაწია ახალი ამბავი, მაგრამ ფრიად დამაღონებელი და დამაფიქრებელი ცნობა მოგვიტანა. საქართველოს დედა ქალაქში, სადაც არა ერთხელ დაღვრილა მონათესავე ძმათა შორის უდანაშაულო სისხლი მეცხრამეტე საუკუნეში, ეროვნულ ნიადაგზე მდგომარეობა კვლავ მწვავდება; იქ, სადაც თათრები და სომხები ცხოვრებენ მკვიდრნი სანგრების გაკეთებასაც შესდგომიან, რომელსაც იჭერენ სომხის და თათრის ეროვნული ჯარის ნაწილებით.

მადლობა ღმერთს, რომ ჯერ არ დაღვრილა სისხლი, ჩვენ გვინდოდა, რომ ეს ხმები მორიგი ჭორი ყოფილიყო რომელიმე უსაქმო ადამიანისა, მაგრამ სამწუხაროდ ეს ასე არ არის. ცნობას თითქმის ოფიციალური ხასიათი აქვს, სამინისტროდან გადმოცემულია, საიდანაც ზომებსაც მიმართავდნენ უბედურების ასაცდენად.

ჩვენ ჯერ კიდევ არ ვიცით რით გათავდება თათარ-სომხეთა გამწვავებული ურთი-ერთობა. [illegible] ამჟამად [illegible] სისხლის ღვრის შესაძლოებას, პირიქით ის იწვევს უკმაყოფილობის ახალ მიზეზს, ამწვავებს ერთმანეთთან დამოკიდებულებას. ბოლშევიკური გამოლაშქრება ბაქოში ეროვნულ საკითხის მიჩქმალვა ერთი ერის ძალით დამორჩილებაა. ბაქოში თათრები დამარცხდნენ, დაანგრიეს მათი კულტურული ტაძრები, დახოცეს ქველმოქმედი ადამიანები, ზარბაზნის ტყვიით აახრეს თათრის ნაწილები. ასეთ ზომით დამორჩილებული ნაწილი ხალხისა მოყვრის თვალით არასოდეს შეხედავს გამარჯვებულს და საჭირო არ არის დაიმალოს: თათრობის გულში ბოლოს გროვდება ბოლშევიზმის წინააღმდეგ, ყველა იმ ძალების სამტროდ, რომელნიც ბოლშევიზმს მხარს უჭერენ.

ბაქოს ამბები გლოვის ზარის ხმით გაისმა მთელ ამიერკავკასიაში. ამოძრავდა პროვინციაც და სანგრების შენებაც დაიწყეს ტფილისში. ერის ძალით დამორჩილება აშკარა ავანტიურისტული წადილია, ღიაურ ბატონობის პირობაა და ჩვენ ვხედავთ ნათლად: ბაქოში ფრიად ცუდი თესლი ჩავარდა ერთა შორის, ერთა შორის გამწვავება გაიზარდა, არსებულ პირობებში კიდევ უფრო გაიზრდება და ჩვენ თავს დაგვატყდება კიდევ ახალი მორიგი საშინაო არეულობა, უბედურება.

საჭიროა დაუყონებლივ, ეხლავე, წინასწარ, ვიდრე საქმე კიდევ არ გაფუჭებულა ზომები მივიღოთ ეროვნული საკითხის გადასაწყვეტად და მთელი რიგი პოლიტიკით თავიდან ავიცილოთ ძმათა შორის ეროვნული ომი. 23 მარტს ტფილისში საამისოდ მოხდა შეერთებული კრება სომხისა და თათრის სოციალ დემოკრატიულ და სოც.-რევ. პარტიის ძალებისა. კრებამ ბიუროც აირჩია ამ ერთა შორის კეთილგანწყობილების ჩამოსაგდებად, მაგრამ ჩვენი მოვალეობაა აქ განვაცხადოთ, რომ ესეთი ზომა ვერავის დააკმაყოფილებს და პირველ ყოვლისა ვერც თათრისა და სომხის ხალხს. სოციალ-დემოკრატიული და სოც.-რევ. პარტიები სომხისა და თათრის შორის სწორედ ისეთი პარტიებია, რომელთაც არავითარი გავლენა და მნიშვნელობა არ აქვთ. საჭიროა არა რაღაც უჩინარ და პაწია ჯგუფების ამოძრავება, საკითხის ფართოდ დასმა, დიდ პარტიების მონაწილეობა, საზოგადო მოღვაწეთა ძალების მოკრება, კულტურულ-განმანათლებელ დაწესებულებათა მონაწილეობა ეროვნულ საბჭოების მეთაურობით, რომ სომეხ-თათართა შორის ეროვნულმა ანტაგონიზმმა მოსალოდნელი სისხლის ღვრა არ გამოიწვიოს. არშაკა ზურაბოვის რეცეპტით და ბიუროთი ვერაფერი გაკეთდება, ეს იქნება თავის მოტყუილება და ჩვენ ეხლავე მოვითხოვთ, რომ ეს საქმე უფრო ფართოდ იქმნეს დაყენებული.

დღესვე უნდა მიიღოს ეროვნულმა საბჭოებმა სათანადო ზომები, მთავრობამ კი ასე თუ ისე უნდა გადასჭრას ეროვნული საკითხი, რომლის გადადება ამიერ-კავკასიაში შეუძლებელია.

დიდი სიფთხილე მართებთ ეროვნულ ძალებს. საჭიროა დაღესილ კბილებს ლაგამი ამოვსდოთ, მოწინააღმდეგე ერის სიძულვილით გატაცება დანაშაულობაა, ვინც ერთად იცხოვრებს ისტორიის განმავლობაში მას მართებს კეთილ მეზობლობას მტკიცედ დაიცავს, მოყვრის გულით იაროს და სიკეთე სთესოს ძმათა შორის.

ერთი მთავრობა და ორი კომისარი

ძველად, ნიკოლოზ მეორის დროს თვითმპყრობელობის დროს [illegible] ცხოვრების მემატიანესთვის მეტად ძვირფას მასალას წარმოადგენდა გუბერნატორების, პოლკოვნიკების, მაზრის უფროსებისა და სხვა ადმინისტრატორთა თვითნება, „დეტყუდირდული" მოქმედება, არსებულ კანონების ფეხქვეშ გათელვა და საკუთარი „[illegible]" წარმოება თავის გუბერნიაში, თავის მაზრაში და საბოქაულოში. ყოველდღიური გაზეთები, სქელ კანიანი ჟურნალები სავსე იყო ამ ადმინისტრატორთა ტრაგი-კომიკურ კურიოზების მოთხრობით.

სამწუხაროდ არც დღევანდელი ჩვენი ცხოვრებაა ამ მხრივ წუნ [illegible] კარგული, რევოლიუციის სარბიელზე გამოჩნდნენ და თავისი თბილი [illegible] გაიკეთეს ძველი ყაიდის [illegible] დებმა და თავისი უმეცარი [illegible] ბით ძირს უთხრიან რევოლიუციის პრესტიჟს, ჩრდილს აყენებენ სარევოლიუციო მთავრობის ავტორიტეტს, [illegible] უცრუებენ მოქალაქეებს რევოლიუციის დიად ლოზუნგებზე და ამ რიგად უთხრიან ანოყივრებენ იმ ნიადაგს, საცა კონტრ-რევოლიუციამ უნდა მოიმკოს [illegible] გამარჯვების ნაყოფი.

ერთ წყეულ და თავსამტვრევ საკითხად რევოლიუციონურ დემოკრატიისთვის მტკიცე და ძლიერი მთავრობის შექმნის საკითხი გახდარი, რამდენიარი ცდა არ იყო მიღებული, რა ზომა არ იყო ხმარებული, რა კომბინაცია არ იყო შექმნილი, რომ რევოლიუციის უზენაესი მთავრობა აღჭურვილი ყოფილიყო მთელი ძალა უფლებით, სახელმწიფოებრივი უზენაესობით, რათა ამ გზით შებრძოლებოდა იგი იმ ანარქიას, არევ-დარევასა და უწესოებას, რომელიც ჰლამობს მკვიდრი და ღრმა სამარე გაუთხაროს რევოლიუციას. ერთი მთავრობა, ერთი პოლიტიკა, ერთნაირი საშუალებანი და გზები მოქმედებისა, ერთი ენა და ერთი მარჯვენა—აი საღდესით ლოზუნგი რევოლიუციის ყველა გულშემატკივრისა, ამის გულისთვის, მრავალ ორგანიზაციებს სამხედრო ბრძანება გამოუცხადეს, იმ ორგანიზაციებს, რომელნიც მთავრობას ეცილებოდნენ სახელმწიფოებრივ ფუნქციათა მითვისებაში. მაგრამ ეხლა ცხადად გამოირკვა, რომ მთავრობას სახელმწიფოებრივ უზენაესობაში მეტოქედ მარ[illegible]

დიდი, საჯარო ხასიათის ორგანიზაციები კი არა ჰყავს, არამედ მტრად და მოქიშპედ გადაჰკიდებიან საკუთარი კომისრები, რომელნიც თვითონ დააყენა, რომელთაც თავის ფასიდან აძლევს ჯამაგირებს. ეს კომისრები ყოველ ფეხის გადადგმაზე სცდილობენ მთავრობას გამოსტაცონ მმართველობის კვერთხი და თავის შემოგლეჯილ კალთებში ჰსურთ დაიხვეტონ მთელი ძალა-უფლება, განუკითხავი და განუსჯელი გამგებლობა იმ კუთხისა, საცა ისინი ჰბრძანებლობენ.

თუკი რამე უმზადებს ხიფათსა და განსაცდელს რევოლიუციას, და მერე ასეთ საბედისწერო დროს, ეს უზენაესი ორგანოს დაბლა დაცემულება, უძლურება და რეფლექსია არის. თუ ვინმე იფიქრებს, რომ ჩვენს ბედკრულ ქვეყანას განაგებს ერთი მთავრობა ერთნაირის ძალა-უფლებითა და პატივით მოსილი ის ჩანს მარსზე სცხოვრობს და ამქვეყნიური ამბებისა არა გაეგება რა. ფაქტიურად ჩვენ გვბრძანებლობს ერთი მთავრობა და ორი კომისარი ტფილისისა და ქუთაისის. რომელია ამ ორ ძალაში უფრო ძლიერი? მე ვიტყოდი ამ ორ კომისარსა და ერთ მთავრობას შორის უფრო უმწეო, უფრო უსუსური ერთი მთავრობაა, საცა ამდენი წვითა და დაგვით გამოძებნილი მინისტრები სხედან, და უფრო ძლევამოსილია ორი კომისარის ძალა. მთავრობას რომ რისამე გადაწყვეტა ჰსურდეს ჯერ პარტიებს უნდა დაეკითხოს, მერე მუშათა და ჯარისკაცთა საბჭოებს, მერე ეროვნულ საბჭოებს, მერე სეიმს და შემდეგ იქნებ „იზვესტიას“ რედაქციამ აუკრძალოს მთავრობას ნაბიჯის გადადგმა. ორი კომისარი კი ხელფეხ გახსნილია, ლაგამწაყრილია—არავის, არაფერს ეკითხებიან.

ზოგიერთს ეს გაზვიადებულად ეჩვენება, ვნახოთ.

ყველამ იცის, რომ ჩვენ ორი კომისარი გვყავს ტფილისისა და ქუთაისის გუბერნიაში. ორივე პროფესიით იურისტია, რწმენით მენშევიკი, თანამდებობით საგუბერნიო კომისარი, ერთი და იმავე მთავრობის მოხელენი. გულუბრყვილო მოქალაქე იფიქრებს, ალბად ორივე კომისარი ემორჩილება ერთსა და იმავე დირექტივებს, რომელსაც მთავრობა იძლევა ჯამაგირებთან ერთად ყოველ ოცში. ატარებენ ცხოვრებაში ერთ კურს, რომელსაც მთავრობა ჰქონის, ჰმოქმედებენ იმ გზითა და იმ საშუალებით, რომელიც მთავრობას მიზან შეწონილად მიაჩნია, ერთის სიტყვით, „აღრმავებენ“ რევოლიუციას ისე და იმდენად, რამდენადაც მთავრობას საჭიროდ მიაჩნია გაღრმავდეს იგი. საქმე არა გაქვს?

ეს ორი კომისარი ისე „აღრმავებენ“ რევოლიუციას და ისე ჰქონიან პოლიტიკურ კურს, როგორც მათ „სახელმწიფოებრივ გონიერებას“ მოეხმანება.

ორივე კომისარი თავის გუბერნიაში ანარქიას ებრძვიან. იმ განსხვებით, რომ ქუთაისის კომისარი მეტად მრისხანეა და პირქუში, ტფილისისა კი მეტად ლმობიერი და სათნო, ნამდვილი საბაკევიჩი და მანილოვი. აიღეთ ლეჩხუმის მაზრა და გორის მაზრა.

რა მოხდა ლეჩხუმის მაზრაში არავინ იცის. თვით მთავრობამაც არ იცის, თვით შინაგან საქმეთა მინისტრმაც არ იცის, მიუხედავად იმისა, რომ უკვე თვე სრულდება მას შემდეგ. ამან არ დაუშალა ბ. კაჩუხაშვილს მთელი მაზრა კანონის გარეშე გამოეცხადებინა, მთელი მაზრა მოეკლა ამ სიტყვის პირდაპირი მნიშვნელობით, ომი გამოეცხადებინა, მოხუცი დედაბრებისა და ძუძუმწოვარა ბავშვებისთვის, პირიდან ლუკმა გამოეგლიჯა, მაზრაში სიცოცხლის ნატამალი აღმოეფხვრა, გზები მოეჭრა ყოველ მხრივ. როდესაც შეეკითხნენ ამ გათამამებულ ჯადო-პამპადურს: რას სჩადით სენიორო? პასუხის გაცემაც არ ინება. ამავე დროს ნუ დაავიწყდება მკითხველს, რომ ტფილისში მთავრობაა, მინისტრებიც არიან, ყველა მისი თანამოაზრე და ამხანაგი.

რა მოხდა გორის მაზრაში? ყველამ იცის—იცის ყველა ორგანიზაციამ, რადგანაც საგანგებო მსჯელობა ჰქონდათ ამ ამბების გამო, გათამამებული ბრბო სოფელ-სოფელ დაიარებოდა და ყელებს სჭრიდა მოხუც დედაბრებსა და ბავშვებს, ორსულ დედაკაცებს მუცლებს უჭრიდნენ დანით, ადამიანის შემლახავ სიმხეცეს სჩადიოდნენ. ეროვნულ საბჭოში მენშევიკმა გვარჯალაძემ რეზოლიუციაც დასწერა და მისმა ამხანაგებმა გაიყვანეს მთავრობა სასტიკად შეებრძოლოს დამნაშავეებსო.

ვიღაც ისაკა ხარებაშვილზე ლაპარაკობდნენ, იმას ედებოდა ბრალი მრავალს დანაშაულში. აი მიბრძანდება ბ. ჯაფარიძე—მანილოვი გორის მაზრაში—ჰმართავს მიტინგებს. იქ ჰხვდება ხარებაშვილს. ხარებაშვილი პატიებას სთხოვს: შეცდომაში ვიყავ შეყვანილიო. ბ. კომისარი იძიებს და არკვევს, რომ მართლა შეცდომაში ყოფილა შეყვანილი და აპატიებს. რა ამბავია? განა ქუთაისისა და ტფილისის გუბერნია ისე განსხვავდებიან ერთი-მეორესგან, რომ ანარქიასთან ბრძოლის დროს იქ ცეცხლი და მახვილია საჭირო, აქ კი მხოლოდ პატიება. ვინ მისცა ბატონ კომისარს გამოძიების უფლება? ჩვენ გვყავს თუ არა იუსტიციის მინისტრი, არის თუ არა სარევოლიუციო ტრიბუნალი? ან როგორ იძიებს და არკვევს ასეთს მძიმე, რთულ საქმეს მიტინგზე? კარგი. პატიება და? რომელი თვითმპყრობელი მონარქი ბრძანდება ბ. ჯაფარიძე, რომ მოწყალებას ინებებს და სახელმწიფო დამნაშავეს აპატიებს! მაგრამ, რას დაგიდევთ ამას ბ. ჯაფარიძე. მან აიღო და თავზე გადააფხრიწა თავის ამხანაგებს დაწერილი რეზოლიუციები და აპატია.

ამის შემდეგ გვაქვს თუ არა უფლება ვთქვათ, რომ კომისრები უფრო ძლევამოსილნი არიან ვიდრე თვით მთავრობა? ლეჩხუმის მაზრაში ერთი თავადი მოჰკლეს—ამიტომ სიკვდილი ლეჩხუმსო. გორის მაზრაში კი ათეულობით დაითვლება დახოცილ თავადების ოჯახობა—იქ დამნაშავეების პატიება. ამიერიდან უნდა ვიცოდეთ, რომ ჩვენი ბედი უნიჭო ადმინისტრატიების ხელშია—უნდათ მთელ მაზრას ნავთს გადაასხავენ და ცეცხლს მისცემენ, უნდათ და... მთელი მაზრის ამკლებელს და ამწიოკებელს აპატიებენ. მაგრამ მთავრობა და? მისი კურსი, მისი ძალა, მისი პრესტიჟი? სადაა აქ ერთნაირად დამსჯელი ხელი, სად არის აქ ერთი ენა? ლეჩხუმის მაზრაში პოლიტიკურ პარტიათა კომისიასაც არ უშვებენ საქმის გამოსაძიებლად, გორში კი მიტინგებზე არკვევენ რთულ საქმეებს. ესაა რევოლიუციის სამსახური? ჩვენ ვერ დავეჯერებთ. ჩვენ ვფიქრობთ, თუ ვინმე რჩება მოგებული აქ, ეს ორი ვაჟბატონი კომისარია და ერთი კონტრრევოლიუცია. ჩვენ ვფიქრობთ, ეს ცინიზმია რევოლიუციის მიმართ, ჩვენ გვგონია ასეთი მოქმედება აბუჩად აგდებაა ბრძოლაში დაღლილი დემოკრატიისა და იმედი გვაქვს [illegible], რომ ერთი მთავრობა შეძლებს ლაგამი ამოსდოს თვითნება გათამამებულ სალტიკოვის გუბერნატორებს და შესაფერი ადგილი მიუჩინოს: თქვენი ადგილი არა სახელმწიფოებრივი მოღვაწეობაა, არამედ იქ, სადაც კუნჭულში მყუდრო სანთელზე თავჩაქინდრული ჯდომა და წაგებულის გამოანგარიშება.

გ. ხ—ძე.

ტრაპიზონის საზავო კონფერენცია.

მეექვსე სხდომა.

ამიერკავკასიის დელეგაციის თავმჯდომარემ აკ. ჩხენკელმა შემდეგი დეკლარაცია წაიკითხა 23 მარტის (მეექვსე) სხდომაზე:

ოტომანის დელეგაცია 21 მარტის (ახ. სტ.) თავის უკანასკნელ დეკლარაციაში დაჟინებით ლაპარაკობს ბრესტ-ლიტოვსკის ხელშეკრულების უფლებამოსილობასა და ვალდებულებაზე, „სამეგობრო ხელშეკრულების“ დადებას ოსმალეთსა და ამიერკავკასიას შორის უკავშირებს უკანასკნელის მიერ უარის თქმას „ბათომის, არტაანის და ყარსის სანჯაყებზე“.

ამიერკავკასიის დელეგაციამ უკვე გამოარკვია თავისი თვალსაზრისი ბრესტ ლიტოვსკის ხელშეკრულების შესახებ თავის დეკლარაციაში ოც მარტს (ახ. სტ.) და იმავე თვალსაზრისზე სდგას დღესაც.

ამიერკავკასიის სეიმმა გამოგზავნა თავისი რწმუნებულები ტრაპიზონს ბრესტ-ლიტოვსკის საზავო მოლაპარაკების გარეშე (მით უმეტეს, ის იმ დროს დამთავრებული არ ყოფილა).

ოტომანის დელეგაციის მტკიცება, რომ ამიერკავკასიის მთავრობა ბრესტ-ლიტოვსკის ხელშეკრულების დადების დროს არ იყო საბოლოოდ ჩამოყალიბებული და თითქოს ამიტომ ხსენებული ხელშეკრულების დებულებათა უარყოფა არ შეიძლებოდეს, მოკლებულია იურიდიულ საფუძველს, რადგანაც ოტომანის მთავრობამ მიუხედავად თავისი მონაწილეობისა ბრესტის მოლაპარაკებაში, თვითონ მისცა წინადადება ამიერკავკასიის მთავრობას დამოუკიდებლად მიეღო მონაწილეობა მოლაპარაკებაში.

ამიერკავკასიის დელეგაციას უკვე ჰქონდა შემთხვევა განეცხადებინა, რომ მას დავალებული აქვს მოლაპარაკება გამართოს ოტომანის დელეგაციასთან თავისი მთავარი მოვალეობის შესასრულებლად, რომელიც დასახული იყო თვითონ ოტომანის მთავრობის ინიციატივით, სახელდობრ მტკიცე, საბოლოო ზავის შესაკვრელად, და არა ისეთი საკითხების მოსაგვარებლად, რომელიც ბრესტ-ლიტოვსკის ხელშეკრულებიდან გამომდინარეობს და ამიერკავკასიას ეხება. ამას დასამტკიცებლად ამიერკავკასიის დელეგაციამ მრავალი დეპეშა, რომელთაგან ერთი არ იხსენიებოდა და მან გაიცნო ის მხოლოდ ტრაპიზონში; სახელდობრ, ოსმალთა არმიის სარდლის ვეხიბ-ფაშის 12 მარტის დეპეშა, რომელშიაც განმეორებულია „სურვილი, რომ მტკიცე და ორივე მხრისათვის საპატიო ზავის საფუძვლების დამზადება ნაყოფიერად მიმდინარეობდეს“.

საზავო მოლაპარაკების საფუძვლად რომ ბრესტ-ლიტოვსკის ხელშეკრულება ყოფილიყო დადებული ოტომანის დელეგაცია არ დააყოვნებდა საფუძვლად დაედო ის კონფერენციის პირველ დღესვე. ამ შემთხვევაში ამიერკავკასიის დელეგაციისათვის თავისთავად აღიძვრებოდა საკითხი პირველ ყოვლისა, რამდენად კანონიერია მოლაპარაკების წარმოება მხოლოდ ოტომანის მთავრობასთან და არა ოთხთა კავშირის ყველა სახელმწიფოსთან, რომელთაც ბრესტ-ლიტოვსკის ხელშეკრულებას ხელი მოაწერეს; მეორედ, რაში მდგომარეობს „ოტომანის მთავრობის მიერ მოპოვებული უფლება ბათომის, არტაანის და ყარსის სანჯაყებზე“ და რა ხასიათისაა ამ უფლების ფარგლები.

მაგრამ ამიერკავკასიის დელეგაციას სრულებით არ დაუსახავს მიზნათ გამოარკვიოს ამ გვარი საკითხები, ის მოქმედებდა ამიერკავკასიის სეიმის მიერ გაცემული მანდატის თანახმად და გამართა ოტომანის მთავრობასთან მოლაპარაკება ერთად ერთი განზრახვით—მტკიცე საბოლოო ზავი შეეკრა ოსმალეთთან.

ამიერკავკასიის დელეგაციას, ხელმძღვანელობს რა ორივე მხარის მიერ გამოთქმული სურვილით კეთილმეზობლური განწყობილება განამტკიცოს ამიერკავკასიის და ოსმალეთის ერებს შორის, კვლავ იძლევა წინადადებას რათა მოლაპარაკების სიმძიმის ცენტრი ფორმალური დავის ფარგლებიდან გადატანილ იქმნას ზავის [illegible] პირობების განხილვის ფარგლებში.

ამიერკავკასიის დელეგაცია თავისი მხრით ემყარება ახალ რწმუნებას, რომელიც სეიმმა მისცა, და შესაძლებლად სცნობს შეიტანოს ცვლილება ძირითად დებულებათა (20 მარტის დეკლარაციაში რომ არის მოყვანილი) მესამე პუნქტში. ხოლო ეს ცვლილებები უნდა ემყარებოდეს როგორც ოტომანის ისე ამიერკავკასიის სახელმწიფოების სწორედ გაგებულ ინტერესებს. ოტომანის სახელმწიფო, ეჭვს გარეშეა, დაინტერესებულია ამიერკავკასიის დამოუკიდებელი სახელმწიფოს არსებობასა და ნორმალურ განვითარებაში. ხოლო ტერიტორიალური და ეკონომიური მთლიანობის დარღვევა შეასუსტებს კავშირს რომელიც მის ერებს აერთებს და მით ახლად შექმნილ სახელმწიფოს უსპობს საშუალებას დაიცვას თავისი დამოუკიდებლობა და თავისუფლება გარეშეთა ყოველგვარ თავდასხმისაგან.

ამიერკავკასიის დელეგაციამ მიიღო ეს მოსაზრებები მხედველობაში და სახელმწიფოს სადავო საზღვრების შესახებ წინადადებას იძლევა ოსმალეთსა და ამიერკავკასიის შორის შემდეგი საზღვრები დაიდეს:

კოჩაჯის საზაფხულო პოსტიდან, რომელიც კაჩიზმანს 18 ვერსით არის დაშორებული და სამხრეთ აღმოსავლეთით ალბულახის მთით წყალთა გამყოფ გრეხილისაკენ, რომელიც მდინარე არაქს სჭრის სოფ. თაღანთან, შემდეგ პირდაპირი ხაზით ღუზლისა და 6216 ფუტიან სიმაღლისკენ, აქედან 6265 ფ. სიმაღლეზე და აღეშ კაზის მთაზე, ზიარეთის (7543) ზაზე და 8138 ფ. სიმაღლეზე, ხოლო შემდეგ ყარსის და არტაანის ოლქებს ადმინისტრატიული საზღვრით ბუა-ტაფის მთასა და 7686 ფ. სიმაღლეზე; აქედან კოლას ველის ჩრდილოეთით 7350-7469 7862 ფ. სიმაღლეებზე და შემდეგ შალოს მთით ვარზი-დაღს (8057) მთაზე, სარპ-გიუნის მთაზე, ზიარეთის გად საშალით, აქედან წყალთა გამყოფი ხაზით 8704 სიმაღლეზე და შემდეგ ხოროსამის მთაზე შემდეგ ბათომის ოლქის ადმინისტრატიული საზღვრით ბეიუკ-სირტის მთამდე და სახელმწიფოს ძველი საზღვრით ზღვამდე. აღმოსავლეთით კოჩაჯის საზაფხულო პოსტიდან სპარსეთამდე. საზღვრად ძველი საზღვარი რჩება.

ამ გვარად ოსმალეთის ხელში გადადის მთელი ოლტისის ოლქი, არტაანის სამხრეთი ნაწილი, ყარსის სამხრეთ-დასავლეთი და კაჩიზმანის ოლქის დასავლეთი ნაწილი.

რაც შეეხება ოტომანის დელეგაციის პროტესტს საზავო პირობათა მეოთხე მუხლის შესახებ, ამიერ-კავკასიის დელეგაცია საჭიროდ სთვლის განაცხადოს, რომ მას სრულებით არ ჰქონდა განზრახვა ოტომანის მთავრობის შინაურ საქმეებში, ჩარეულიყო, არამედ შემდეგ მოსაზრებებით ხელმძღვანელობდა.

ნათესაობრივი კავშირი იმ ერებისა, რომელნიც ამიერ-კავკასიასა და მის მოსაზღვრე ოტომანის სახელმწიფოს ნაწილებში მოსახლეობენ ართულებს მათი ცხოვრების ნორმალურ მიმდინარეობას და მშვიდობიან ეროვნებას და ამასთან ერთად აფერხებს თანასწორობას და სიმტკიცეს ახალი პოლიტიკური ცხოვრებისა, რომელიც ამიერ-კავკასიაში იქმნება, თუ საზღვარს იქით საარსებო პირობები არ იქნება ისეთი, რომელიც უზრუნველჰყოფს ადგილობრივ მცხოვრებთან ნორმალურ ცხოვრებას

ამის გარდა, ამიერ-კავკასიის ფარგლებში ამ ჟამად რამდენიმე ათასი სომეხი ქურთი, აისორი და სხვ. ოსმალეთის ქვეშევრდომია; მათი კიდევ დარჩენა და დაყოვნება ამ ქვეყანაში აუცილებლად გამოიწვევს ეკონომიურ და პოლიტიკური ცხოვრების გართულებას; ამასთანავე მათი გადასახლება სამშობლოში შეუძლებელია თუ მათ სერიოზული გარანტიები არ მიეცა უზრუნველყოფისა და თავისუფლებისათვის. ეს არის ის საფუძველი, რომლითაც ხელმძღვანელობდა ამიერკავკასიის სეიმი, როდესაც მტკიცე ზავის პირობებს იმუშავებდა და ურომლოდაც მას არ შეეძლო გვერდი აეხვია ამ პრობლემისათვის.

ხოლო რადგან ოტომანის დელეგაცია ფიქრობს, რომ საკითხის ამგვარად დასმა აღმოსავლეთის ანატოლიის და კერძოდ ოსმალეთის სომხეთის ერთა თვითგამორკვევის შესახებ, იმ საგნით, როგორც ეს ამიერკავკასიის სეიმმა შეიმუშავა ოტომანის სახელმწიფოს შინაურ საქმეებში ჩარევა ნიშნავს, ამიერკავკასიის დელეგაცია მზად არის შეუთანხმდეს ოტომანის დელეგაციას, რომ ერთად შეიმუშაონ საკითხის [illegible] ოტომანის მთავრობისათვის და ხოლო ამიერკავკასიის დელეგაციას შეძლება მისცემს მოლაპარაკების დროს წამოაყენოს განსახილველად და გადაჭრელად საკითხი ოსმალეთის ქვეშევრდომ სომეხთა დაბრუნებისა და აგრეთვე ლტოლვილთა და იმ ერთა, რომელნიც ომის გამო მოწყვეტილი იყვნენ მშობელ მიწას; და აგრეთვე საკითხი გარანტიების შესახებ, რომელიც უზრუნველჰყოფს მათ მომავალ ბედს“.

ამ დეკლარაციის წაკითხვის შემდეგ ოტომანის დელეგაციის თავმჯდომარემ რაუფ-ბეიმ განაცხადა, რომ რადგან ამიერკავკასიის დელეგაციის უკანასკნელი დეკლარაცია ზავის ძირითად საკითხს შეეხება, ის საჭიროდ სცნობს, აცნობოს ეს სტამბოლის მთავრობას.

ამის გამო საზავო მოლაპარაკება შეწყდა, იმ დრომდე, ვიდრე ოტომანის დელეგაცია პასუხს მიიღებდეს სტამბოლიდან ამიერკავკასიის დელ. უკანასკნელი დეკლარაციის შესახებ.

ომი

რადიო დეპეშა.

პარიზი. ფრანგების ოფიციალური ცნობა. 6 აპრილი. ეიფელის კოშკიდან. დილით გერმანელებმა სასტიკი იერიში მოიტანეს მენილ-სანტ-ჟორჟ-მონ-შელის ფრონტზე. ეს იერიში შეჩერებულ იქმნა ფრანგების არტილერიის ცეცხლის საშუალებით და ამის გამო უნაყოფოდ ჩატარდა. მრავალი გვამი, ყრია ფრანგების სანგრების წინ. ჩრდილოეთით ფრანგების ბატარეებმა გაჰფანტეს გერმანელები ტყეში პონვარდიისს ჩრდილოეთით და დემუენის მიდამოებში ნუჩის სექტორში. ფრანგების არტილერიის (დიდი კალიბრის) სროლის შემდეგ, გერმანელები სცდილობდნენ ფრანგების გარეკვას, მაგრამ უნაყოფოდ. ცხარე ბრძოლის შემდეგ უახის მიცხენა ნაპირს. ფრანგებმა ყველა შეირჩინეს თავისი პოზიციები აქ გერმანელებმა დღის განმავლობაში მრავალ ჯერ მოიტანეს იერიში, განსაკუთრებით შონის და ბიზესის ჩრდილოეთით, სადაც ვენ ახალ ხაზებზე ახალი პოსტები დავიკავეთ და დავიკავეთ წინად დამზადებული პოზიციები ორგონში, სენ-მიშელის მიდამოებში და ბანდესანთან საარტილერიო ბრძოლაა.

აღმოსავლეთის ფრონტი. 5 აპრილს სტრუმაზე შეტაკებები იყო, სამონშიც ინგლისელებმა ბულგარელ ტყვეები ჩაიგდეს ხელთ. ბულგარელების საწყობების ადგილას ორი ტონი ასაფეთქებელი ნივთიერება ჩამოჰყარეს.

ბერლინი. ფრანგების იერიშები ავრის ჩრდილო ნაპირას უნაყოფოდ ჩატარდა. ჩვენ შევიჭერით მტრის პოზიციებში ამიენთან.

კავკასიის ფრონტი. ოსმალები განაგრძობენ წინსვლას ვანის ჩრდილოეთით. აქ ავიღეთ არჯიში. სიმაგრეები სარაყამიშის ირგვლივ აღებულია. ავიღეთ არტაანი, სადაც ჩვენ ხელთ ვიგდეთ 34 მორტირი, აურავი იარაღი. ბათომის მიმართულებით გადავლახეთ ძველი საზღვარი.

რუსეთის რადიო. ურალის ყაზახები დუტოვის მეთაურობით შეტევას აწარმოებენ. კობიზევი ტაშკენტს უახლოვდება. ორენბურგი საფრთხეშია. საფრთხე მოელის საბჭოს მთავრობას.

ფინლიანდიაში. თეთრი რაზმი შეტევას აწარმოებენ ბერნებორგთან, მთელ ნაპირს მოელის გერმანელების შემოტევა ჰელსინგფორსსა და აბოზე. წითელ რაზმში რღვევაა. ტამერფორსში ქუჩებში შეტაკებებია. თეთრი რაზმი იმარჯვებს.

იაპონიამ ვლადივოსტოკში, როგორც ამერიკის გაზეთები გვაცნობებენ, საზღვაო ძალები გადმოსხა.

ახალი ამბები

◆ **გუშინ, დილით, ამიერკავკასიის მთავრობამ ამ.-კავკ. დელეგაციის თავმჯდომარე აკაკი ჩხენკელისაგან შიფრიანი დეპეშა მიიღო, რომელშიც ფრიად მნიშვნელოვან საგანს შეეხება. მსწრაფლ, დეპეშის მიღებისთანავე, მოწვეულ იქმნა სასწრაფო შეერთებული სხდომა ამიერკავკასიის მთავრობის, სეიმის პრეზიდიუმის და ფრაქციათა წარმომადგენლების, ამ სხდომაზე მიიღეს მთელი რიგი საგულისხმო დადგენილებები. როგორც ხმები დადის ამ დეპეშის შინაარსი შეეხება ოსმალეთის მთავრობის ულტიმატუმს—დაცლილ იქმნას ბათომის და ყარსის ოლქები. ოსმალები პასუხს 48 საათის განმავლობაში მოითხოვენ.**

◆ **ამიერ-კავკასიის მთავრობის სხდომა.** 24 მარტს ამიერკავკასიის მთავრობის სხდომაზე, თანახმად შინაგან საქმეთა მინისტრის მოხსენებისა, დადგენილ იქმნა: 1. გაიყვანონ ტელეფონი ტფილის-ქუთაის-ბათომ-ფოთი-ქიათურას შუა; 2. ტფილის-გორი-ხაშური-ბორჯომი-ახალციხეს შორის; 3. ტფილის-ალექსანდროპოლ-ერევანს შორის. ეს კანონ-პროექტი განსახილველად სეიმში უნდა შეიტანონ. მოიწონეს პროექტი ლაზარეთებისთვის 427 ათასი მანეთის გადადებისა, რომელშიაც იქნებიან ავადმყოფები და დაჭრილები სხვა და სხვა ფრონტზე და ტფილისში გამოიგზავნებიან. კანონპროექტი განსახილველად შეიტანეს სეიმში. გადადებულია 300 ათასი მანეთი საქონლის სასყიდლად ჭირის საწინააღმდეგო სადგურებისათვის გორსა და ქუთაისში. კანონპროექტს სეიმში შეიტანენ განსახილველად. მოისმინეს მოხსენება მილიციის ჯამაგირების მომატების შესახებ, რაც წელიწადში მოითხოვს 9 მილიონ მანეთს. კანონპროექტი სეიმში შეიტანეს განსახილველად.

◆ **რკინის გზის უფროსი** დეპეშით იუწყება: „გზათა მინისტრმა მიიღო დეპეშა საერთაშორისო საბჭოსაგან, რომ რაზმები რომელიც შეკრიბეს ჯულფაზე მიმოსვლის აღსადგენად გაიფანტნენ უფულობის გამო“. რკინის გზის უფროსი წინადადებას იძლევა მუშებს საკრედიტო დაწესებულებების დახმარებით ფული მისცეს და იცნობება, რომ ეს ფული გამოგზავნილია.

◆ **ახალციხიდან** საქართველოს ეროვნულ საბჭოს დეპეშით აუწყებენ: „23 მარტს დაბაღლში (ფოცხოვ უბანი) 25 ვერსის მანძილზე ახალციხესთან, მუსულმანებმა, დაიჭირეს 60 ქართველი მეომარი, რომელნიც ოლთისიდან მერდინეგის გზით არტაანში ბრუნდებოდნენ. ადგილობრივ საბჭომ იმათ განთავისუფლებაზე დეპეშით მიმართა პრინც კიჯაის.

◆ **გვარდიელთა ყ…** …ზრახულ წითელ-გვარდიე… …ყრილობაზე, დუშეთის… … რომლის დიდი უმრავლესი… …ფიდ. პარტიის წევრებია… …გზავრა დაბა ცხინვალისკენ… …ბის მისაშველებლად.

◆ **ტფილისის დამცველმა** … შეიპყრო: წითელ ჯვარის მოხ… სმირნოვი, სიმთვრალეში ჩხუბის… ნ. კარაპეტოვი იგივე კოლა-… იგივე კოლა მექუდე. ძარცვა-გლ… …სათვის. შინაგან საქმეთა მინის… განკარგულებით შეიპყრეს ქართუ… …ნოსანთა რაზმის შტაბ-როტმის… ანტონ ცაგარელი. იარაღით ვაჭ… …ბისათვის ს. ოსტროვი, მამედ-სე… ოღლი, ქართულ ჯარის პოდპორუჩ… იასონ მესაბიშვილი, შ. ქავთარა… ჯარის-კაცი თ. ჯიოევი და ბეით… თანაშემწე ერ. გრონობერგი. 1 კ… …მისარიატის რაიონში შეიპყრეს ქურ… მძარცველი ალ. გულიევი, რომელს… იცნობდნენ კორაჯის სახელით.

◆ **ბაქოდან გვატყობინებენ,** რო… იქ მოკლეს სოც.-რევ. ლიდერი ნ. ჯა… …მალიბეგოვი.

◆ **ქართული სატენიკო საზოგა…დოება.** დღეს, 27 მარტს, საღამო… 6 საათზე ფრეილინის ქუჩა № 11 შ… …დგება საერთო კრება, რომელზე… პ. კირკესალოვი წაიკითხავს მოხსენ… …ბას „გადასასვლელ გზაზე“. კრება… დასწრება შეუძლიათ არა წევრე…საც.

ხვალ, 28 მარტს, შესდგება ქართ… სატენიკო საზოგადოების სამთო… საქიმიო სექციის სხდომა.

◆ **აჯიკაბულიდან 22 მარტს გოგ…**ვაძე ამიერკავკასიის მთავრობას დე…პეშით ატყობინებს: „თანახმად თქვე…ნი განკარგულებისა 3 საათისთვის … გავემგზავრე აჯიკაბულიდან ბად… ჯარის მიმართულებით. რევოლიუცი… …ხურ წესიერების დამყარების შემდ… მოვედით სადგურ „დუგანაია“-ზე, ს…საც შემხვდა ლტოლვილები და რკ…ნის გზის მოსამსახურეები თავის ოჯ…ხებით. ლტოლვილებს მივეცი წინად…დადება აჯიკაბულში დაბრუნებულიყ…ნენ და მოსამსახურეებს თავიანთ ა…გილზე დარჩენილიყვნენ. სეიმის ს… მშვიდობო დელეგაციის წევრმა გა…დაროვმა მითხრა უკან დავბრუნებ…ლიყავ აჯიკაბულში დარღვეულ წეს…ბის აღსადგენად, დავბრუნდი, მაგრ… აჯიკაბულში ყოველივე ისე დამხ… როგორც … სამშვი…ბო დელეგაციის წინ მომავალ მა…რებლით გავემგზავრე დანიშნულ…კენ.

◆ **ცეცხლი სერგიევის** … …ლაკის კუჩების კუთხეში … ღამის 3 საათზე არზუმანო… …ში გაჩნდა ცეცხლი. ცეცხლ… …ლებრივ ეკიდება სახლს: სხ… …ბინაზე, სხვა და სხვა სართუ… …დი ზარალი მიაყენა ცეცხლ… მცხოვრებლებს. ცეცხლის ჩა… რაზმი ისე მცირე რიცხოვანი… მათ 24 მარტს 1 გიმნაზიის … …ბი ეხმარებოდნენ. იმ ღამესვე … აზარიანცის სახლებში გაჩნდა … …ლი ლიუკის ბინის ზევით. … ჩააქრეს, არავინ დაშავებულა.

◆ **ქართულ კლუბის წევრ…** …ზოგადო წლიურმა კრებამ, კვი… მარტს, სხვა საქმეთა შორის მ… …ნა ეროვნულ საბჭოს წინადადება … …მა თავის წლიური მოგების გა… …მით მატერიალური დახმარება აღ… …ჩინოს საბჭოს. კრებამ ერთხმად … …გინა 1917 წლის მოგებას მიუმ… 1916 წლის მოგებიდან და სულ … …მან შეიტანოს ეროვნულ საბჭ… …ზნაში.

საქ. სოც.-ფედ. ს… პარტიაში

დღეს საღამოს 7 საათზე … …ხალხო საქმის“ რედაქციაში … იმართება მთავარ კომიტეტი… …განგებო სხდომა. ვთხოვთ … …ნაგებს აუცილებლად დაესწ…

ვერის უბნის კრება. დღეს, … …ბათს 27 მარტს, საღამოს სრულ… საათზე (ქართულ გიმნაზიის შე…ში) დანიშნულია ვერის უბნის წ… და თანამგრძნობთა კრება. მიზანია პრეზიდიუმის არჩევა დ… …დინარე საკითხები. ამხანაგებს … აუცილებლად დაესწრონ.

ამიერ-კავკასი… სეიმი

მეოცე სხდომა 24 მარტს … თავმჯდომარეობს კ. ჩხეიძე. … მისის წინადადებით ფეხზე ად… პატივს სცემენ სეიმის წევრის … **ათაბექიანის ხსოვნას,** რომელი… …ქოში მოჰკლეს მომხდარ ბრძოლ… არეულობის დროს, როგორც …

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ჩამოგდებისთვის ეს-ერების პარტიისაგან მოციქულად გაგზავნილი.

დღიურ წესრიგით განსახილველია მთავრობის **კანონ-პროექტი დამატებით მობილიზაციის შესახებ** იმ პირთა, რომელნიც დაიბადნენ 1889 წლიდან 1894 წლამდე, ესე იგი 25—28 წლოვანებისა, მაგრამ მომხსენებელი არ ჩანს, სეიმი ამ პროექტს დროებით არ იხილავს და ისმენს სეიმის წევრის **სემიონოვის** (კ.-დ) შეკითხვას: იცის თუ არა მთავრობამ, რუს ლტოლვილ ქალებზე თათრებმა ძალა იხმარეს და რომ რუსის კოლონისტები ამიერკავკასიაში საერთოდ და კერძოდ ყარსის ოლქში შევიწროებას განიცდიან იმის გამო, რომ მთავრობა მათზე მზრუნველობას არ იჩენს. ყარსელი მაჰმადიანები რუსებს ეუბნებიან: ჩვენ თქვენთან გასაყოფი არა გვაქვსრა და არც არას გერჩით, მაგრამ თუ იარაღს აისხავთ იმისთვის, რომ ფრონტზე წახვიდეთ და ოსმალებს შეებრძოლოთ, მაშინ ჩვენ ისევე მოგექცევით, როგორც ჩვენს პირად მტრებსო.

სემიონოვის სიტყვის შემდეგ სეიმი ისმენს გენ. **ოდიშელიძის** მოკლე განმარტებას სამობილიზაციო კანონპროექტისას. იგი აღნიშნავს, რომ მეორე მობილიზაციის მოხდენა მთავრობას უკარნახა წმინდა არითმეტიკულმა ვარაუდმა: ძალა სამხედრო საჭიროა, მაგრამ პირველმა მობილიზაციამ საკმაო რიცხვი მხედრებისა არ მოგვცაო.

ნ. ჟორდანია უფრო ვრცლად ეხება კანონპროექტს და განმარტავს თვითეულ მუხლს წარმოდგენილ პროექტისას. იგი მიაქცევს სეიმის ყურადღებას პირველ მუხლზე, რომელშიაც ნათქვამია, რომ ჯარში გაწვეულნი ახალგაზრდანი უახლოეს ნაწილში ჩაირიცხებიან. ამით ჩვენ გვინდოდა „ცოტაოდენ დავახლოვებოდით ტერიტორიალურ პრინციპზე შექმნილ ჯარებსაო.

ოფიცრები და სამხედრო მოხელენი ჯერ საჭირონი არ არიან, ხოლო, თუ საჭირონი აღმოჩნდებიან შემდეგში, მთავრობა ახალ დეკრეტს გამოსცემს მათ შესახებაო.

განთავისუფლება ბეგრისაგან ეხებათ რადიო-სპეციალისტებს, ვინაიდან დიდი წილი მათი შიდა გუბერნიებიდან არიან მოსულნი და, რომ გავიწვიოთ, სახლში დაბრუნდებიან, რაც რადიოსადგურებს ძალიან დააზ[...]ებსო.

[...]

უზრუნველყოფილნი არ არიან, ამით ბრალსა სდებენ მთავრობას. სეიმის წევრი სემიონოვი აქ შოვინისტურ შეხედულებას ანვითარებდა. მან განაცხადა: რაკი მთავრობა უმცირესობას არ უზრუნველყოფს, იგი, უმცირესობა, არაფრის მოვალე არ არისო. ამას ამბობს სემიონოვი მაშინ, როდესაც ჩვენი სახელმწიფოებრივობა ახლად ისახება, როდესაც ჩვენი ძალა-უფლება ახლად იქმნება და მტკიცდება. ეს მაქსიმალიზმის, ბოლშევიზმის თვალსაზრისია. ამ თვალსაზრისით თქვენ არა თუ ამიერკავკასიურ პატრიოტიზმს არ გამოიწვევთ, ამ თვალსაზრისით თქვენ დალუპეთ და ჩაჰკალით სრულიად რუსეთის პატრიოტიზმიც. (ძლიერი ტაში).

სემიონოვი აქ აცხადებს, რომ მის შეკითხვის საპასუხოდ სამიტინგო სიტყვებს ამბობენო. დიახ. აქ მარტო შეკითხვა არ იყო, აქ ბრალდებაც იყო წამოყენებული. როდესაც იგი აცხადებს, რომ უმცირესობის უფლებანი დაცული არ არის, იჩაგრებაო, გამოდის, რომ [...]რიან ეროვნული უმრავლესობანი, რომელთა ინტერეს მთავრობა თავის საზრუნველოდ იხდის და რასაც ანაცვლებს უმცირესობათა ინტერესს. ეს დაყოფაა ღვიძლ შვილებად და გერებად: მაგრამ ამის თქმა ნიშნავს ანარქიის გაძლიერებას და ალვირ წაყრილობას, რასაც ხელს უწყობენ მაქსიმალისტები მარჯვნივ და მარცხნივ.

როდესაც მთელ სოფლებს თათრებისას, სომხებისას, ქართველებისას [...]ახრებენ, როგორ ტრიალდება პირში ენა იმის სათქმელად, რომ უმცირესობის უფლებანი დაცული არ არისო. რა არის ეს, თუ არ მითითება პრივილეგიით აღჭურვილ ერების არსებობაზე.

შემდეგ ამისა მდივანი კითხულობს სემიონოვის მეორე შეკითხვას: საქართველოს ეკლესიის საკათალიკოსო საბჭოს სამმა წევრმა რომელიღაც სამხედრო ორგანიზაციის დახმარებით დაიჭირა შენობა სინოდის კანტორისა, [...]იგ მცხოვრები განჯის ეპისკოპოსი [...]ეოფილაქტე დატყვევებულია, რადგან [...]ასთან არავის არ უშვებენ. არ შეუშვეს სეიმის წევრი სემიონოვიც. კანტორის შენობას სდარაჯობენ მილიციონერები, რომელნიც საქმის გამოძიების შემდეგ დაუნიშნიათ სამხედრო და შინაგან საქმეთა მინისტრებს. რუს მოხელეებს კანტორაში არ უშვებენ.

კანტორა, როგორც დაწესებულება, აღარ მოქმედებს.

შინაგან საქმეთა მინისტრი **ნ. რამიშვილი** უპასუხებს, რომ ფაქტი ეპისკოპოსის დატყვევებისა სინამდვილეს არ შეეფერება, რომ კანტორის შენობა საკათალიკოსო საბჭომ დაიჭირა იმიტომ, რომ მთავრობამ წინად **რუს ეკლესიის საქმეთა კომისართან შეთანხმებით** დაადგინა ამ შენობის საქართვ. ეკლესიისათვის გადაცემა.

ეპისკოპოსთან შესვლა აკრძალული არ ყოფილა, ხოლო თუ სემიონოვი არ შეუშვეს, რაც მე უნდა ვირწმუნო, ეს ალბად ან იმიტომ, რომ მილიციის უფროსმა ჩემი განკარგულება არ გასცა ან და მილიციონერებმა ვერ გაიგეს ჯეროვანად გაცემული განკარგულება.

სამხედრო მინისტრს ამ საქმეში წილი არავითარი არ უძევს, ამიტომ შეკითხვაზე იგი ვერაფერს იტყვის.

შემდეგ სეიმი იღებს მორიგ საქმეებზე გადასვლის ფორმულას და ადგენს „ნაკაზი“ მეორე განიხილოს. მეორე სხდომა ამით სრულდება.

ელიზბარ ჯინჭველაძის ხსოვნას

ჩაქვიდან სამწუხარო ამბავი მივიღეთ, მოგვიკლეს დაუვიწყარი ამხანაგი ელიზბარი. ამ ამბავმა თავზარი დაგვცა ჩვენ სოციალისტ - ფედერალისტთა რაზმელებს.

ელიზბარი დღიდან რევოლიუციის დაწყებისა მხურვალე მონაწილეობას იღებდა პარტიულ მუშაობაში. ჩვენს პარტიას გამოაკლდა ერთი პარტიული მუშაკი, რომელიც თავდადებულად და თავგანწირულად ემსახურებოდა სოც.-ფედ. პარტიას. იგი შეიქმნა მსხვერპლი აჭარლების და ჩეტნიკებთან ბრძოლაში, იგი იმსხვერპლა მოღალატების ტყვიამ. როცა ჩვენ დავაარსეთ პარტიული რაზმი, ელიზბარი მოვიდა შეგნებულად, ჩაეწერა ჩვენს რაზმში, აიღო ხელში თოფი, დასდო ფიცი, რომ შესწირავდა თავის თავს სამშობლოს და რევოლიუციას და ელიზბარიც იმსხვერპლა სამშობლომ.

ელიზბარ! შენი უკვდავი სახელი ჩვენს რაზმელების გულში იქნება დაუვიწყარი და შენს სისხლს არ ვაპატიებთ მოღალატებს.

მშვიდობით ძვირფასო ამხანაგო, შენი სახელი სამუდამოდ დარჩება სოც.-ფედ. რაზმელების გულში.

შენი ამხანაგი მუშა ნიკო მ—ძე.

არჩილ ჯორჯაძე
როგორც სიცოცხლის აზრის მაძიებელი

...ჩვენც გვაწუხებს სიცოცხლე, [...] გვიკვდებიან ნათესავნი, მეგობ[...], მახლობელნი, ჩვენი ცხოვრე[...]ან სიხარულია, ხან მწუხარება. [...] გვიყვარს და გვძულს, ჩვენც [...]თა და ვკვდებით და ჩვენს [...], როგორც მთელი კაცობრიო[...]ინაშე, წამდგარია მთელი თავისი [...]ე-სიგანით ტრაგიკული პრობ[...] სიცოცხლისა“-ო...

[...]ვარი სიტყვებით მიმართა არჩილ[...]თხველს, უნდოდა გაეღვიძებია [...] წყურვილი სიცოცხლის აზრის გა[...], ემცნო—თუ რა საშინელი, [...]ბარი და საიდუმლოებით მოცუ[...] ჩვენი წარმავალი სიცოცხლე, ჩვე[...] [...]ფუძვლო არსებობა.

[...]ამ ჩვენი საზოგადოებრივი ცხო[...]რ იყო მზად ამგვარი საკით[...] [...]ახილავად, მას ვერც კი წარ[...] ჩვენი არსებობის უმნიშვნე[...]გი გატაცებული იყო. ყოველ[...] საკითხებით ჩვენი ცხოვრები[...] [...]ტაფიზიკისათვის მას არ ეცა[...]

[...]არჩილიც გრძნობდა ამას,— [...], რომ საზოგადოებას აღელ[...] [...]ო სოციალური უკუღმართო[...]ული იდეალების შელახვა და [...] დაბეჩავებულთა მოთქმა და [...]ა არა სიცოცხლის აზრისა [...]ელობას კვლევა-ძიება:

[...]მელიც მოკლებულია თავი[...]—ვერ მოიცლის სიცოცხლის [...] და შინაარსის საკითხის [...]ად.

[...]მაც იყო, რომ არჩილი არ [...]ედს, რომ ოდესმე დადგე[...] [...]ვისუფლებისა, აყვავდება [...]ა, ხელოვნება, ფილოსო[...] გავიმსჭვალებით მსოფ[...] [...]ბით, ჩვენც აგვაღელვებს [...] აზრის გაუგებრობა და [...].

[...]ველ ისტორიაში—სწერს [...]თველ ერს და მის კულ[...]იული კავშირი ჰქონდა [...]ათლებულ საზოგადოე[...]ბთან, სპარსელებთან და [...]ით ბიზანტიასთან, მაშინ [...]ენ მწერლები, ისტორი[...]კოსები და ფილოსოფოსები, რომელნიც იდგნენ ეროვნულ ნიადაგზე და ამასთან ფართო პრობლემებით იყვნენ დაინტერესებული, აკადემიკოსი მარის თქმით, ქართველ ნეო-პლატონიკოსებს უპირველესი ადგილი ეჭირათ ბიზანტიურ ნეო-პლატონიკთა შორის და მათ დიდი გავლენა იქონიეს ფილოსოფიურ აზრის მსვლელობაზე“...

მაგრამ სავალალო და უბედურება ჩვენი იმაში გამოიხატება, რომ თანამედროვე ქართველებს თითქმის არავითარი კავშირი აღარა გვაქვს წარსულ საქართველოს კულტურასთან, ჩვენ არაფერი აღარ გვაკავშირებს ორგანიულად ჩვენს ძველ ფილოსოფოსებთან.

მიაწერეთ რასაც გინდათ ეს გარემოება, მაგრამ უნდა აღიაროთ, რომ კავშირი დიდი ხანია გაწყვეტილი გვაქვს წარსულთან.

„და მოგვდის ყოველივე ეს—სწერს არჩილი—იმიტომ, რომ ჩვენ სიცოცხლის ფენომენს სტიქიურად, ზერელედ განვიცდით. ვიცინით, ვსტირით, ვიმღერით, როდესაც საცინელი და სატირელი გვაქვს. და ამ ხასიათის გრძნობანი კი გულში ღრმად არ რჩებიან. ჩვენ ზერელედ განვიცდით სიცოცხლეს... სიხარულია თუ მწუხარება ჩვენი გულის ზედა პირს არ სცილდებიან. ხოლო რომ სცილდებოდნენ და სწვდებოდნენ გულის სიღრმეს, იმ წამსვე აამოძრავებდნენ ჩვენს მთელ სულიერ ბუნებას. და მაშინ ვიგრძნობდით ჩვენ, რომ სიცოცხლე უცნაური საიდუმლოებაა.“

ამ სიტყვებიდან თქვენ უკვე ამჩნევთ, რომ არჩილის არსება გამსჭვალულია სიცოცხლის აზრის ძებნით, მისი გული ვერ შერიგებია სიცოცხლის წარმავალობას, ვერ მოუნელებია ადამიანის უძლურება, უსაშველობა. აქ უკვე ნათელია თქვენთვის ის აზრი, რომ არჩილის დიდბუნებოვანი არსება გაიმსჭვალა უიმედობით, ერთგვარი შიშით სიკვდილ-სიცოცხლის საიდუმლოების წინაშე.

როგორ შეებრძოლა მას ჩვენი მწერალი? რა თვალსაზრისით დაუახლოვდა დიდი არჩილი ამ საკითხის გადაწყვეტას? გამარჯვებული თუ დამარცხებული დაბრუნდა იგი ბრძოლის ველიდან?

აი, საკითხი, რომლის გადმოცემასა და განხილვას ჩვენ ეხლავ შეუდგებით.

წარმოიდგინეთ ადამიანი, რომელმაც ხანმოკლე სიცოცხლე კვლევა-ძიებაში გაატარა, ადამიანი, დიდსულოვანი, რომელიც დაუცხრომელი ეძიებდა სიცოცხლის აზრს, ჩვენი არსებობის შინაარს, მნიშვნელობას,— და თქვენ დარწმუნდებით, რომ ამგვარი სულიერი განცდა არ ძალუძს ჩვეულებრივ მომაკვდავს.

და სწორედ ასეთი ბედი არგუნა ცხოვრებამ გმირად დაბადებულს ჯორჯაძეს.

იგი ცხოვრების შინაარსის, სიცოცხლის აზრის კვლევაძიებამ სიკვდილის პრობლემის გადაწყვეტამდი მიიყვანა.

„სიცოცხლის გზაზე—სწერს არჩილი—სდგას ხის ჯვარედინი, რომელზედაც მოსჩანს წარწერა: უკან მიბრუნდები, ამწვანებული მდელო, გაზაფხული და სიხარული; წინ გადასდგამ ფეხს, დაინახავ არემარეს, შემჭკნარ და გაყვითლებულ ფოთლებით ავსილს, ხოლო იქით, კიდის ბოლოში—წყვდიადით მოცულ არარაობას. ამ ჯვარედინს, სიცოცხლის გზაზე დარგულს, ვერ ასცდება ადამიანი, რაც გინდ ბედნიერი და მხიარული იყოს მისი სიცოცხლე და რაც გინდ ნაკლებად უფიქრდებოდეს იგი სიცოცხლის აზრსა და მნიშვნელობას. ამ უკანასკნელ ხანში ვიგრძენ, თითქოს ამგვარ ჯვარედინს მეც მივადექი და გულში უნებლიეთ სიბერის აზრები მიტრიალებენ“.

როგორც ხედავთ, მწერალი ერთგვარ უმხერავ ადგილს მიადგა, საიდანაც არ მოსჩანს არც ერთი კიდე უხილავის, წარმოუდგენელის სიცოცხლისა.

აქ მთელი თავისი სიგრძე-სიგანით წარმოუდგა არჩილს ამ ქვეყნიური გაუგებრობა, ფიზიკური წარმავალობა და არ შეიძლებოდა არ შეჩერებულიყო მისი აზრი ამ გაუგებარი სამეფოს გასაგებად.

მან გვამცნო თვისი გულის ოხვრა, რომელიც დიდხანს დასდევდა მას და მოსვენებას არ აძლევდა.

„მე არა მსურს სხვის თვალში კმაყოფილ ადამიანად გამოვკრთე—სწერს იგი—და ისეთი იერი დავიჭირო, თითქოს ყოველივე ამ ქვეყნად გარკვეული იყოს ჩემთვის და თითქოს არავითარი საიდუმლოება არ დარჩენილიყოს ჩემი გონების სამსჯავროს წინაშე... უნდა გამოვტყდე, რომ ჩემთვის სრულიად გამოურკვეველი საგანია ცოცხალ არსების გაჩენა ამ ქვეყნად. ჩვენ, ადამიანებიც არსებანი ვართ, ვამაყობთ ჩვენი ძლევამოსილის გონიერებით, ვტრაბახობთ ჩვენი იდეალებით... და რომ ვინმემ გვკითხოს, ყველა კარგი, გვჯერა თქვენი სიბრძნე, ხოლო აგვიხსენით, საიდან გაჩნდით, როგორ გაჩნდით ამ წუთისოფელში,— არ შეიძლება არ იცოდეთ ეს, რადგან ეგ თუ არ იცით, არც ის გეცოდინებათ, სად მიდიხართ.,, ჩვენ იძულებულნი ვართ, მხრების აწევით ავიცდინოთ თავიდან ეს საკითხი, ზურგი ვუბრუნოთ მას, ან კიდევ თუთიყუშებსავით ვსთქვათ ის, რასაც სწავლულნი და ღვთის მეტყველნი გვეუბნებიან ამ საგნის შესახებ და რაც ჩვენ იოტის ოდენა ვერ გვაკმაყოფილებს“-ო.

აქ ჩვენ უკვე მივედით იმ ადგილამდი, სადაც მწერალი შავად მღელვარე ფიქრებს შეუპყრია, გაუგებრობასა და საიდუმლოებას გაუოცებია.

როგორ უნდა დააღწიოს თავი ამგვარ განსაცდელს ადამიანმა?

იქნებ მეცნიერებამ აღმოგვიჩინოს ერთგვარი დახმარება?

ა. ჯორჯაძეც ჩერდება სწავლულების აზრის განხილვაზე და მკითხველს აწვდის ობიექტიურ სურათს მეცნიერულის მსჯელობისას.

„სიცოცხლის პრობლემის განმარტებისათვის — სწერს იგი — საჭიროა შევაჩეროთ ყურადღება იმ სადა და მარტივ ელემენტებზე, რომელთაგანაც შესდგება ცოცხალი ორგანიზმი. ბიოლოგიური მეცნიერება იმ დროიდან დამყარდა მკვიდრ ნიადაგზე, როდესაც მან რთულ სხეულთა გაგებისათვის შეისწავლა ამ სხეულთა შემადგენელი ელემენტები. სიცოცხლის შესწავლა უნდა იწყებოდეს ერთ უჯრედიან არსებიდან, რადგან ამ ერთ უჯრედიან არსებიდან, ტრანსფორმაციის ძალით, წარმოსდგა იმისთანა რთული და მრავალ უჯრედებიანი არსება, როგორიც არის ადამიანის არსება. კეთილი. მაგრამ საიდან წარმოსდგა ეს ერთ უჯრედიანი არსება? ეს თუ გვეცოდინება, სიცოცხლის წარმოშობის პრობლემა გარკვეული გახდება ჩვენთვის, რადგან ადამიანი, როგორც უჯრედთა კრებული, აშკარაა, იმავ კანონს ექვემდებარება, რა კანონიც საჭიროებულია სადა ორგანიზმის გაჩენისათვის. საუბედუროდ, აქ მეცნიერება პირდაპირ პასუხს არ იძლევა“.

აქ არჩილს მოჰყავს მეცნიერების აზრი იმის შესახებ—თუ რა და რა ელემენტებისაგან შესდგება ადამიანის სხეული; განმარტავს ცნობილ მეცნიერის ლე დონტეკის აზრსა და თეორიას, — გამოჩენილ ნატურალისტის ერნესტ ჰეკელის სწავლას, რომელიც დამცველია ფსიქო-ფიზიკური მონიზმისა და, რომელიც ამტკიცებს, რომ არავითარი ძირითადი განსხვავება არ არის აზრისა და ფიზიკო-ქიმიურ პროცესის შუაო—და ბოლოს მაინც ის დასკვნა გამოჰყავს, რომ „მეცნიერულ-ბიოლოგიური განმარტება სიცოცხლის პრობლემისა სრული არ არის და, რომ იგი განმარტება არა ხსნის სიცოცხლის ფსიქოლოგიურ ფენომენს“.

არჩილის ბუნება, მისი სურვილი აქაც ფრთაშეკვეცილი შეიქმნა. ის ვერ დააკმაყოფილა ზემოდმოყვანილ სწავლულების აზრმა და გაუგებარი დარჩა მისთვის ცოცხალ არსების წარმოშობის მიზეზი, ადამიანის სიცოცხლის აზრი და შინაარსი.

მას კვლავ სჭირდება საშუალების გამონახვა, დახმარების ხელი და ისიც მიმართავს ისევ მეცნიერებასა და ფილოსოფიას.

„არც ადამიანის ფიზიკური ბუნებაა გარკვეული და ნათელი საგანი—სწერს არჩილი—თავის ფიზიკურის თვისებების მხრივ. ადამიანი ნაწილია მსოფლიო ბუნებისა, კოსმიკურის სისტემისა. და თუ ვიცით და გვესმის, რა არის ეს ბუნება, ვიცით და გვესმის ჩვენი საკუთარი ბუნებაც. ამ უკანასკნელ დროს განმავლობაში მეცნიერებაში ფრიად საყურადღებო და საგულისხმო აზრი ტრიალებს ამ საგნის შესახებ. ლე-დონტეკი ამბობდა: ჩემს არსებაში მე ვპოულობ მხოლოდ ენერგიის ტრანსფორმაციასო. და მართლაც, რაც გინდა აზრის იყავით ადამიანის სულიერ სიცოცხლის წარმომობაზე, არ შეიძლება არ დაეთანხმოთ მეცნიერებას, რომ ფიზიკური ბუნება განსაზღვრული ენერგეტიული პროცესია და ეს პროცესი მჭიდროდ არის დაკავშირებული დიდ ენერგიულ პროცესთან, რომელიც სწარმოებს ბუნებაშიო“.

არჩილი, სანამ შეუდგებოდეს ამ ცნების განმარტებას, ეხება უმთავრეს დებულებებს ნატურფილოსოფიისას,— გადმოგვცემს მატერიალისტური ფილოსოფიის უმთავრეს მხარეს—რომ მატერიალიზმის მიხედვით,—ერთადერთი რეალური საგანი არის მატერია. ამის შემდეგ მწერალი აღნიშნავს—თუ როგორ დაებღაუჭა მეცნიერება მატერიის ცნებას. მატერიალიზმს შეებრძოლა იდეალიზმი.—„ეს ბრძოლა ცვალებადობის ხასიათისა იყო. ხან ერთი გაიმარჯვებდა, ხან კიდევ მეორე, ხან ზავი ჩამოვარდებოდა მათ შორის. ერთსაც და მეორესაც თანაბარი ადგილი ეჭირა ფილოსოფიაში (პარალელიზმი“.)

როგორც მოგეხსენებათ, ადამიანის მიდრეკილებაა მთლიან თვალსაზრისაკენ მისწრაფება. ორმაგი აზროვნება, დუალიზმი მას ეხამუშება და იგი ყოველთვის შეგნებულად და შეუგნებლად მონიზმისაკენ იწევდა.

სხვათა შორის, ერთ-ერთ მონისტიურ სისტემათაგანს ენერგეტიკაც შეადგენს, რომელსაც სავსებით ეხება არჩილი და გადმოგვცემს, რომ ენერგეტიკის დებულებანი მკვიდრ საფუძველზედ არის აგებული და, რომ ენერგეტიკა ხსნის არა მარტო ორგანულ არამედ არა-ორგანულ სიცოცხლის პრობლემებსაც და მისი სისუსტე განსაკუთრებით იქა სჩანს, სადაც ენერგეტიკა ცდილობს ადამიანის ფსიქიკის განმარტებას თავის პრინციპის მიხედვით. აქ არჩილს, სხვათა შორის, მოჰყავს აზრი ცნობილ ქიმიკოსის ოსტვალდისა, რომელიც ამტკიცებს, რომ ბუნების ყოველი მოვლენა ენერგიის გამოსახულებაა და ბუნების ყოველი მოვლენა ექვემდებარება ენერგიის მცნებას.

არჩილი ერთგვარ წინააღმდეგობას გადაეყრობა წინ: იგი ხედავს, რომ ყველგან და ყველაფერში ენერგიის ძალები მოიპოვება და ამბობს: „ყველა კარგი, მაგრამ მატერიას რაღა ადგილი უჭირავს ბუნებაში? მატერიალისტები ხომ გვიმტკიცებდნენ, რომ ერთადერთი რეალური საგანი—მატერიაო. ენერგეტიკის სისტემაში კი მატერიას ადგილი არ ჰქონია და არც უნდა ჰქონდესო, რადგან დავკვირდებით თუ არა მატერიის მცნებას, აღმოაჩენთ [...] ენერგიასო“.

ამის შემდგომ მწერალი გ[...]ტავს კიდევ სხვა და სხვა [...] აზრს, ს[...]ბით ამ საკითხის შინაარსი.

[...]ერებას არ ძალუძს ახსნას და [...]ტოს, რაც აუხსნელი და მი[...]ლია ადამიანის გონებისათვის.

„ყოველ მეცნიერულ ჰიპოტ[...] სწერს არჩილი—თავისი და[...] მხარე აქვს იმ მხრივ, რომ მას [...]დია ემპირიულ მოვლენათა კონკრ[...]ტულ ბუნების ახსნა და შესწავლ[...] მატერიალისტურ-ბიოლოგიური ა[...] სიცოცხლის პრობლემისა, თუ მო[...]ტურ ენერგეტიული განმარტება მ[...]ფლიოსი, ორგანულ და არა ორგან[...] სამეფოსი—ჩვენთვის ორსავე გ[...]ტებას ერთი და იგივე ღ[...] აქვსო“...—რადგან ვერც პი[...] და ვერც მეორე ვერაფერს ე[...]მას, მისთვის ისევ აუხსნელი, წარ[...]დგენელი, საიდუმლოებით მ[...] დარჩა სიცოცხლის აზრი.

ამ სახით, ჩვენ მივედით იმ დ[...]მდის, რომ მეცნიერებამ, ფ[...]ფიურ გამოკვლევამ, მეტაფიზი[...] აზრმა და მიმართულებამ, სარწ[...]ებამ და სხვა და სხვა ძ[...] ახალმა მოძღვრებამ ვერ დაა[...]ლა სიცოცხლის აზრის მაძიებ[...] ჯორჯაძე.

ემპირიულ საზღვრების გადალა[...] აბსოლიუტის აღიარება, რომე[...] უფრო გრძნობათა ნაყოფია და [...] მეცნიერული გამოკვლევისა,—ვერ [...]ძლო არჩილმა და არც უნდოდა უკ[...]ტიკოდ მიეღო იგი, მხოლოდ რწმუ[...]ბაზე დაემყარებია თავისი დაუცხრ[...]მელი სულის კვეთება და [...] ვერც თანამედროვე [...] სულის ჩამდგმე[...] რომელ[...] ალ[...] ცოდნა მეცნიერულ[...] რელიგიური განცდა[...] განცდაო; ვერც პოოფ[...]დინგმა, რომელიც ამტკიც[...] რელიგიას ცოდნის შეძენა არ[...] და რელიგია ერთგვარი სულ[...]რებულებაა და მისი ღირსება [...]ზღვრება მხოლოდ ამ ღირე[...]თო; ვერც ოტტო ფლეიდერ[...] ფეერობახმა, ვერც ქ[...]ლვრებამ, ვერც დიდებ[...]სტოის სწავლამ—ვერ ა[...] მწერალს სიცოცხლის ტრაგი[...]ლი, ვერ აუხსნა სიცოცხლის[...] მნიშვნელობის, შინაარსის [...] ბოლო.

თქვენ შეგიძლიათ სთქვათ, [...] არჩილ ჯორჯაძეს არ ჰქონდა [...] საბოლოო ფილოსოფიური შემეცნ[...]

მაგრამ ეს კი უნდა აღიაროთ, რ[...] ჩვენს ლიტერატურაში, ეს პირვე[...] ასე თუ ისე, დაწყობილი მსჯელ[...] გახლდათ სიცოცხლის აზრის, სიც[...]ცხლის დასაბამისა და მისი წარმა[...]ლობის, შინაარსის ძებნით გამოწ[...]ლი ..

მან სძლია ამ გულის გამგმირავ[...] კითხებით გამოწვეული სევდა დ[...]ხარება, ტანჯვა და ვაება [...] და უკიდურესი პესიმიზმი დ[...]ჯვებული, დიადი და გ[...] იდეალებით გამსჭვალული [...] საზოგადოებას.

„თუ ერთხელ და სამუ[...] დავაღწიეთ იმ აზრს,—[...] და იმ სურვილს, ვით ამ [...]ცხლის მიზანი, გინდა თუ[...]ლი ბედნიერება და სრუ[...] იყოსო, თუ დავკმაყოფილდ[...]ხარულით, რომელსაც, რა[...] სთქვით, მაინც გვაწვდის ჩვ[...]გებარი სიცოცხლე,—თუ დავჯ[...] მისწრაფებასა და არა მიღწევას, [...]ტელექტუალურ ხასიათის სიამოვნებ[...] რომელიც გამოიხატება წყურვილში ყველაფრის გაგებისა და უკანასკნელ საგნამდე მიღწევისადმი, თუ ამ სულიერ წყურვილის ძალით განვავითარეთ გულში გრძნობა ერთობისა და განუყრელობისა ადამიანის სიცოცხლისა—მსოფლიოს სიცოცხლესთან და თუ შევაჩვიეთ ჩვენი თავი იმ აზრს, რომ ამ კოსმიკური ხასიათის გრძნობით ადამიანი ეზიარება იმ დიდ „საკრებულოს“, რომელსაც სამყაროს უწოდებენ და ამ საკრებულოსთან გაერთიანებით თითქოს იქარწყლება მწვავე საკითხი ადამიანის მარტოობისა,—თუ ყველა ეს მივიღეთ და შევისისხლხორცეთ გაუგებრობით დატვირთული აღარ დარჩება ჩვენი ყოფნა ამ წუთისოფელში, ჩვენი გარჯა და შრომა ადამიანის კეთილდღეობისათვისო“...

ასეთი გამამხნევებელი სიტყვებით ათავებს მწერალი ერთს თავის შესანიშნავ წერილს და ამით გვამცნობს, რომ ყოვლად შეუძლებელია ემპირიულ საზღვრების გადალახვა,—ცნობა და

...ბა იმისი, რაც უცნობი და გაუ- ...რია,—რომ ადამიანი უნდა დას- ...დეს, დაკმაყოფილდეს მისწრაფე- ... და არა მიღწევით, რომ სიცო- ...ს აზრის, მნიშვნელობის, შინაარ- ...ვება, ახსნა, შეგნება შემეცნება ...ებელია დღეს დღეობითო. ამგვა- ... მოკლეთ, ამ დიდ ბუნებოვან ...ანის არსების ერთი ფრიად საყუ- ...ლებო მხარე,—მხარე, რომელიც ...დხანს სტანჯავდა მის დაუცხრომელ ...ლს, სასოწარკვეთილებაში აგდებდა ...ს ისედაც სევდით მოცულ არსებას. ...ვიმეორებ, რომ არჩილმა სძლია ...ვისი განწირული სულის კვეთება ...ოწვეული სიკვდილ - სიცოცხლის ...აარსის, აზრის გაგებით—სულიერ ...რეილის ძალით განავითარა თავის ...ში გრძნობა ერთობისა და განუ- ...ლობისა და ადამიანის სიცოცხლი- ...მსოფლიოს სიცოცხლესთან და, ...ინვალე და დიადი იმედებით ...ქვალული, სიხარულით გაეშურა ...ვლისაკენ.

...ა ეს დიდებული ქართველი, საუ- ...ო ადამიანი, გმირად დაბადებუ- ...პიროვნება კვდება, სიცოცხლეს ...ბა და თან მიაქვს ის უსაზღვ- ...ქვარული სიცოცხლისადმი, ნიჭი ... გამჭრეახობა, ძალა და ღონე, ...ომლითაც ალსავსე, გამსჭვალული ... მისი მრავალ მხრივი, დიდბუნე- ...ვანი არსება.

კოკი აბაშიძე

...რჩილის ხსოვნას

...ღეს ხუთი წელი სრულდება მას ..., რაც ქართველი დემოკრატიის ... აღარ იჩანს სიმბოლო ... განახლებისა და აღორ- ... დემოკრატიის ...რალტრე, ჩვენი ...ლ ჯორჯაძე.

... სრულდება დღეს, რაც ...ტკბილი ბაგენი ქართვე- ...ხის მნათობელისა, რომე- ...ხულ დარაჯად უდგა ჩვენს ...ულს ერს.

...ღეს ხუთი წლის შემდეგ, რო- ...სიმწვავით, გულას-ტკივნელო- ...ვდით მის ჩვენგან განშო- ...

... საზღვრო ჭმუნვარებას გან- ...ღეს მისი მოწაფენი, რად- ...მბლოს განსაცდელის და გან- ...ების ჟამს ვერ ვხედავთ მისებრ ... და ბრწყინვალე პიროვნებას, ... შეძლოს ნამდვილი და ჭეშმა- ...გზის ჩვენება, ვის ბაგეთაგანაც ...ონებდეთ მისებრ ფხიზელ, საჭი- ...სიტყვებს, გამამხნევებელს. იმედის ...მდგრელს და ამიტომ მწარედ ვკვნე- ...ით, და ვიგონებთ დიდებულს ჩვენს ...ასწავლებელს.

... მაგრამ ყოფილა ადამიანის ფსიქიურ ...ნცდათა წიაღში მომენტი, როდე- ... მისი არსება სევდითაა მოცული ... ამავ დროს აღფრთოვანებულია ...ით.

...ეს, არჩილის წერილებზე აღზრ- ...ახალგაზრდობა ხედავს და სი- ... განიცდის სამშობლოს უბ- ...ამარეობას, განიცდის დიდს, ...ს სიძნელეს არჩილის აქ ...სა გამო, მაგრამ იმედი ... ბრძოლაში გამაცისკროვ- ...ალწინ უდგას, ახალისებს, ...ლ აღფრთოვანებას აძ-...

... ისაა, რომ არჩილის დია- ... არ დარჩა ქართველ დე- ... გულში ჩაუწვდომელი, არა- ...ვარად შეიჭრა და შთაბეჭდა ...ებაში, და როს სამშობლოს ...ბილესავენ ფარ-ხმალს, ქართველ ...მოკრატიას არ სძინავს. ის მა- ...ცურად ფეხზე სდგას და ემზადება ...ამშობლოს მტერს რომ შეებრძო- ...ლოს.

... და თუ არჩილს 15 წლის განმავ- ...ლობაში უხდებოდა ბრძოლა ასეთი ...შეგნებისათვის ამან თვისი ნაყოფიც ...გამოიღო: მათაც გამოიღვიძეს დღეს, ...ვისაც ახასიათებდა ეროვნული სულის ...უარყოფა, ვინც სამშობლოს მხოლოდ ...მცირეოდენ ჯგუფ კუთვნილებად აც- ...ხადებდა და მის დაცვას დემოკრატი- ...ას უკრძალავდა. სულ სხვაგვარად აზ- ...როვნებენ ეხლა ესენიც, და შორს ...აღარ არის ის დრო, როდესაც ქართ- ...ველი დემოკრატია მთელის თავის შე- ...მეგნებლობით საქმითაც და სიტყვი-...

...ეგრე აღარ ვსტირით არჩილის განშორებას ვინაიდან მისი სული ქართველი დემოკრატიის სულში გადაიწნა და იქ დაისადგურა.

ვ. ხარაძე.

მუშათა წერილები

რევოლიუციის მაჩანჩალები.

ყველასათვის ცხადია, რომ რევოლიუციის მეთაურები, თუ იმათ უნდათ, რომ ნამდვილი მეთაურები იყვნენ რევოლიუციისა ვალდებულნი არიან ალღო აუღონ რევოლიუციის მსვლელობას და ისეთი წესრიგი შექმნან, რომელიც ხელს შეუწყობს მის ნორმალურ განვითარებას, ე. ი. რევოლიუციის მეთაურები რევოლიუციას წინ უნდა უძღოდნენ.

სამწუხაროდ ეს ანბანური ჭეშმარიტება ჯერ კიდევ ვერ შეუგნია რევოლიუციის დღევანდელ მეთაურებს.

ჯერ იყო და ეს მესვეურები, რომელსაც რუსეთის რევოლიუციის სათავეში მოიქცნენ, ხელი ჩასჭიდეს არა ისეთ პოლიტიკას, როგორც შეეფერებოდა რუსეთის სინამდვილეს, არამედ ისეთს, როგორსაც მას მისი დოგმა უკარნახებდა. ამ დოგმას ცენტრალიზმისას ისინი მანამდის ებღაუჭებოდნენ, სანამ რევოლიუციის მსვლელობამ მათი პოლიტიკის წყალობით, სტიქიური ხასიათი არ მიიღო და ჩვენი დოგმატიკოსები, ამიერკავკასიაში არ გადმოისროლა.

ჩვენ ვფიქრობდით, რომ აქ მაინც შეიგნებდნენ ისინი თავის შეცდომებს და ამიერკავკასიაში მაინც რუსეთის გაკვეთილებით ისარგებლებდნენ და რევოლიუციის ნამდვილ ხელმძღვანელობას მაინც გასწევდნენ, მაგრამ მწარედ მოვსტყუვდით, ისინი აქაც თავის „წმინდა“ დოგმას სწირავენ ყველაფერს და სინამდვილეს ისინი იმდენად უწევენ ანგარიშს, რამდენადაც ეს სინამდვილე ძალით მოახვევს თავზე ამა თუ იმ წესრიგს. თვით მიწის საკითხის გადაწყვეტა, არ იყო ამ პარტიის შემოქმედებით გამოწვეული. ხალხს მოსწყინდა ცდა ზევიდან მიწის საკითხის გადაწყვეტისა, გურიის გლეხობამ თითონ რევოლიუციონურის წესით გადაწყვიტა ის და ს. დემოკრატები იძულებულნი იყვნენ ანგარიში გაეწიათ ამისთვის და ის, რაც გურიაში მოახდინეს, კანონად გამოეცხადებინათ. ეს ფაქტია რომლის დარღვევაც არავის ძალუძს.

ეროვნულ საბჭოს სხდომაზე წერეთელმა განაცხადა საქართველოს ეროვნულ მთავრობას ჩვენ მაშინ შევადგენთ თუ სხვა გამოსავალი აღარ დაგვრჩება არსებულ მდგომარეობიდანო. ეს იმას ნიშნავს, რომ ს. დემოკრატები ყოველ ღონეს იხმარებენ, რომ ცოტა ხნით მაინც აცოცხლონ ამიერკავკასიაში ცენტრალიზმი, და როდესაც სინამდვილე ამას შეუძლებელს შექმნის ისინი მხოლოდ მაშინ მიიღებენ სამოქმედოდ იმ დეცენტრალიზმს, რომელიც მხოლოდ იხსნის ამიერკავკასიას ანარქიისაგან.

ბატონებო! დროა უკუაგდოთ ის ცენტრალიზმი, რომელიც მარქსმა გიანდერძათ და რომელსაც მსხვერპლად შესწირეთ რუსეთის რევოლიუცია. ამიერკავკასიის რევოლიუციას ნუ მიიტანთ მაინც მის სამსხვერპლოზე! გონს მოდით სანამ გვიან არ არის! წინ გაუძღვით რევოლიუციას!

მუშა ფარმაცევტი.

წერილი ახალციხიდან

6 მარტიდან უკანასკნელი ამბების გამო ახალციხე მოწყვეტილი იყო მთელ ამიერკავკასიას. მიმოსვლა ახალციხესა და ბორჯომს შორის განახლდა 11 მარტიდან. ამ დღეს მოვიდა ახალ კიხეს გენერალი არჯევანიძე და მას მოჰყვნენ ბორჯომიდან ფოსტა და ბორჯომში დარჩენილი ახალციხელი მგზავრები. 9 მარტს აქ მოვიდნენ ზესტაფონის და ქიათურის წითელი რაზმელები, 150 კაცამდე. მათ გამოიარეს აწყურზე და მაჰმადიანთა მიერ გადაღობილი გზა აწყურში მაჰმადიანებსვე გააწმენდინეს. ამ დღიდან ახალციხეში წოდებს ადგილობრივ ჯარს და მცხოვრებლებს მშვიდობიანებისკენ, მაგრამ უკანასკნელნი, მით უმეტეს სომხობა სადმრთო ომის გუნებაზეა. მშვიდობიანობის მოწოდებაში, რომელიც გენერალმა გამოსცა როგორც მოსალოდნელი იყო და ჩვეულებადაც არის გადაქცეული ახალციხეში, მომეტებული ნაწილი სომხობისა და აგრეთვე ნაწილიც ქართველობისა, ხედავს მის შესყიდვას აწყვრელ მაჰმადიანთა მიერ.

როგორც ზევითა ვსთქვით მთელი ქალაქი ომის გუნებაზეა და არავის და არასფერს ანგარიშს არ უწევს. საკმარისია ვინმემ დაილაპარაკოს მშვიდობიანობის დამყარებაზე ახალციხესა და მის მაზრაში და მაშინვე ესეთი ადამიანი მოინათლება პროვოკატორის, გამყიდველის და მოღალატის სახელით.

იმედია გენერალი არჯევანიძე ყურს არ ათხოვებს, როგორც გამოცდილი ადამიანი ყოველივე ღონეს იხმარს აღადგინოს მშვიდობიანობა მთელ მაზრაში. რა თქმა უნდა გენერალი კომისარიატისგან ნდობით აღჭურვილია და ასეთივე ნდობით უნდა უცქეროდნენ მას ახალციხელებიც განურჩევლად ეროვნებისა და ასრულებდნენ იმას რასაც გენ. არჯევანიძე უბრძანებს. საერთოდ, წითელ რაზმელების მოსვლის დღიდან, ქალაქში სიმშვიდეა და წარა-მარა თოფის სროლა ქუჩებში აღარ ისმის.

6 მარტიდან, არა ოფიციალურ სომხის შტაბის ბრძანებით, ქალაქში შეიპყრეს 252 მაჰმადიანი გლეხი. ორი დღეა მათ ათავისუფლებენ ჯგუფჯგუფად და ავტომობილებით ისტუმრებენ აწყვერისაკენ.

8 მარტს 1500 შეიარაღებულ მაჰმადიანს ალყა შემოურტყავს ქართველ-კათოლიკეთა სოფელ არალისათვის. დაუჭერიათ ერთი ქართველი გლეხი, გაუძარცვავთ ორი მოსახლე და გაურეკიათ 6-დე მსხვილფეხა საქონელი, და ამის შემდეგ რაღაც მიზეზის გამო უკან გაბრუნებულან. თავზარდაცემული და შეშინებული სოფელი მთლად გადმოლაგებულა ახლობელ სოფელ ვალეში. როგორც ერთმა სანდო ვალელმა გლეხმა გადმოგვცა, მაჰმადიანებს შემოუთვლიათ არალელებისათვის: არალიდგან გატაცებული ნივთები და საქონელი ჩვენთან ინახება და მთლად უკან დაგიბრუნებთო.

9 მარტს ნაწილი ქართული ჯარისა და მასთან ერთად სომხისაც გაემართა სოფელ კლდისაკენ. ამ სოფლის მცხოვრებნი ქართველი მაჰმადიანები არიან, ლაპარაკობენ წმინდა ქართულს. ამ სოფელში არიან ისეთი გლეხებიც, რომელთაც თათრული ლაპარაკი სრულებით არ ეხერხებათ.

ამ სოფლისთვის ჯარს იარაღი უნდა აეყარა, ამისთვის შიგ სოფელში მოსალაპარაკებლად შესულან ქართველი აფიცრები რამდენიმე ჯარისკაცით. მაჰმადიანებს უთქვამთ: ჩვენ ქართველებთან სრულებით არა გვსურს შეტაკება და იარაღს ჩაგაბარებთ, თუ სომხებისაგან დაგვიფარავთო. არ ვიცით, რით გათავდა მოლაპარაკება ამ სოფელში, მხოლოდ ჯარმა იარაღი არ აჰყარა სოფელს და მშვიდობიანად მობრუნდა ახალციხეს. ამან სომხის ჯარის ნაწილში უკმაყოფილება გამოიწვია: რატომ არ აჰყარეთ იარაღი და არ დავარბიეთ სოფელიო.

დროა თავი დავანებოთ რბევას და ამით ქრისტიანებმა მაინც დავანახოთ მეზობელ მაჰმადიანებს ჩვენი კულტურა. თუ ასე არ მოვიქცევით და მივყობთ ხელს მაჰმადიანების დარბევას, მაშინ უნდა გვახსოვდეს ქართული ანდაზა: „რასაც დასთეს იმას მოიმკი“.

ალმოსვლელთელი.

მოწერილი ამბები.

სოფ. მენჟალისი (ტფილისის მაზრა). ბელიკლოუჩის საზოგადოება. დღისით, 17 მარტს, ს. მენჟალისის მცხოვრებთა მწყემსებს, დაეცნენ შეიარაღებული თათრები, წაართვეს ცხვრის ფარა და წაასხეს; რადგან მწყემსები იყვნენ უიარაღონი და ამასთანავე ყმაწვილები, შეეშინდათ ავაზაკების და მიიმალ-მოიმალნენ ტყეში ერთმა მათგანმა ეს შემთხვევა საჩქაროდ აცნობა სოფელს; მთელი სოფელი მაწრაფლ გაეშურა იმ ადგილისკენ და, რადგან არ იყო შორს, მალე წამოეწივნენ ქურდებს, რომელთაც, შემდეგ დიდის კი- [illegible]

ს. მ. და იქ ერთი გლეხი მოჰკლეს, რომელიც გზაში შეხვდათ.

სულ სამი წელიწადია, რაც ეს გლეხები გადმოსახლდნენ ს. მენჟალისში ჯავახეთიდან: ს. სარობიდან და ს. ბაღდანიდან ... და ... სოფელს ... ერთი ... [illegible]

გამომცემელი
სამხარეო ფინანსებისა
რწმუნებული მთავარ კომიტეტისა

ექიმი
ვ. მუსხელიშვილი
იღებს ავადმყოფებს დღის 12—2 საათ. ყოროღანოვის ქ. № 6.

ექიმი
თიკანაძე
იღებს ავადმყოფებს სად. 5—7 ს. მისამართი: კიროჩნი ქ. 18, ტელეფონი 11—82. 1003

ექიმი კბილისა
ნინო რცხილაძე
იღებს ავადმყოფებს დილით 9—2 ს. და სად. 5—7 ს. ყაზბეგის ქუჩა, 14, კიროჩნი ქუჩის შესახვევი, 21.

საბუღალტრო კურსები
გ. ქ. ტერ-დავიდოვისა
ნიკოლოევის ქუჩა № 36 4 გვ. 1400

ძ. კაზკაზში.

ექიმი რევაზ ალექსანდრე ძე
მაჩაბელი
მიიღებს ყოველ დღე შინაგან, ქალების და ვენერიულ ავადმყოფობისაგან. ქალების მიღება 11—1 ს. კაცების 5—7 ს. საღამოისა.
სლეპცოვის და მეშჩანურ ქუჩების ქიმი, სახლი პაპუნოვისა. 142

ექიმი
ქ. ლ. შალამბერიძე
იღებს საშვილოსნოს ავადმყოფთ, საღამოს 5—7 ს. მისამართი პეტროგრადის ქ. № 7. 1027

ექიმი
დ. ვ. ჯავახიშვილი
იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ, ყოველ დღე, კვირის გარდა საღამოს 5—7 საათამდე, გუნიბის ქუჩ. № 41. ტელეფ. 14—09. 1032

ექიმი
პავლე არდაზიანი
დაბრუნდა, იღებს ბავშვთა და შინაგან ავადმყოფთ, დილის 8—9 ს. და საღ. 4—6 ს. მელიქოვის ქ. 12, 9 ოთახი. 1002

ექიმი
ნ. ი. მახვილაძე
შინაგანი სნეულებანი იღებს ავადმყოფთ ყოველ დღე დილის 11—12 საათ. საღამოს 4—6-მდე მოსკოვის ქ. № 11. 294

ექიმი
კ. ტყეშელაშვილი
ლებულობს ავადმყოფებს ვენერიული, საშარდე და სასქესო მილის სნეულებანი, სიფილისი (606 და 914 შეშხაპუნება). საღამოობით $5^1/_2$—7 საათ. ყოველ დღე გარდა კვირისა კერძო [illegible] № 167. 200

ბერლინის უნივერსიტეტის მედიცინის დოქტორი
გ. გ. მუქრაზიანცი
შინაგან ავადმყოფობა—ფილტვის—ბლექის და გულისა. ახალს რენტგენელექტრო-სინათლის კაბინეტში, გამოკვლევა და წამლობა სხივებით, დიდი სოლენოიდი, განსაკუთრებული ნაკადები დ'არსენვალისა შინაგანი სნეულებისათვის, პნევმოტორაქსი. ავადმყოფებს იღებს ყოველ დღე დილის 9—1 ს.-დე და საღამოს 5—7 ს., ბებუთოვის ქ., № 23, ტელეფ. № 7—92. 1036

ექიმი
ს. ზ. მირზოევი
... ორდინატორი ტფილისის ... სავადმყოფოსი, იღებს $1^1/_2$—$3^1/_2$ ს., გარდა კვირისა. მისამართი: სერგეევის ქ. № 1. ტელ. 16—67. 1009

ექიმი
დ. შარაშანიძე
იღებს ყოველ დღე შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ დილის 11—2 ს., საღამოთი 5—8 საათამდე. ბაგრატიონის ქუჩა, № 7. 2180

ექიმი
მ. წინამძღვრიშვილი
უ. ორდინატორი ხარკ. უნივ. და ხამედიც. ინსტ.—ის შინაგან სნეულ. გულისა, ფილტვისა და სისხლის კლინიკებისა. სნეულებიანს სპეციალურად. იღებს ავადმყ. დილის 10—12 ს. საღამ. 5—7 საათამდე, ყოველ დღე გარდა კვირისა. ელისაბედის ქუჩ. № 7, ვორონც. ძეგლ. ახლო, „ბოსტონის“ პირდაპირ. 1029

ექიმი
ზ. გ. ნარიმანოვი
ვენერიულ, კანის, ათაშანგის და მისი შედეგებისა. წამლობა „606“ და „914“ პრეპარატებით. ავადმყოფები მიიღება ყოველ დღე საღ. 5 ნახ. ს.-დან 8 ს.-დე. მიხეილ. ქ. № 33. ტელ. № 16—17. 1008

ექიმი
შ. ა. მიქელაძე
მიიღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ-დღე საღამოს 6—7 საათამდე, მიხეილის პროსპექტი № 117.

ექიმი
გ. მ. მუხაძე
იღებს ... ავადმყოფებს ... კაბინეტი ... ქ. № 87, ... სამკურნალო ... ბის შენობის პირდაპირ, სადღი სვანიძისა. ტელეფ. 5—77 1030

მარტის 20 გაიხსნება
ახალი სამკურნალო
ექიმ. ე. მ. მძინარიშვილის და ლ. მ. ნაზარეტიანცის
ყოველგვარ ავადმყოფთათვის

საავადმყოფოში იარსებებს კბილის საექიმო კაბინეთი ხელოვნურ კბილების ტეხნიკურ ლაბორატორიით.

მიხეილის პროსპექტის და „კიროჩნი“ ქუჩ. კუთხე № 22 (შესავალი კიროჩნი ქუჩიდან). ტელეფონი 10—87.

ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 9 საათ. ნაშუადღევის 3 ს-დე.

ვენერიულ და სიფილისის ავადმყოფების მიღება—საღამოს 5—8-მდის.

ღარიბები უფასოთ კვირაობით, ქალების და ბავშვების მიღება 4—5 ს. 10—12-მდე. 327

ექიმ ნავასარდიანის
პირველი კერძო
სამკურნალო
(დაარსებულია 1880 წელს).

ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ

ყოველ დღე (გარდა კვირისა

დილით:

11—12 ს. „606“ და „914“

ავეტიხიანი—კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს $11^1/_2$ ს.

ი. ა. ნავასარდიანი—11—12 ს. ქირურგიული და ვენერიული (სიფილის. ავადმყ.)

ზ. გ. აგახაროვი: $9\,^1/_2$—2 ს. ბავშვთა შინაგანი ავადმყ.

მ. მ. ბენიამოვიჩი: 10—12 ს. ყურისა, ყელისა და ცხვირის სნეულებანი.

საღამოთი:

ა. ნ. იხაკიანი: 6—7 ს. ქალური ავადმყ. და ქირურგიული.

რჩევა-დარიგება 1 მან. ხელმოკლეთათვის უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.

სამკურნალოს დირექტორი მედიცი- ... ა. ნავასა...

საჯარო...
ტფილისის ქალ...
რომ ხუთშაბათს, 29 მარტს ... დასწრებით მოხდება საჯარო ... წორის ...
კონდიციის და ყოველ... გეობის საადგილმამულო გ...

საჯა...
ტფილისის ქა...
რომ პარასკევს 30 მარტს ... წრებით მოხდება საჯარო ... № 30 ში მოთავსე...
კონდიციის და ყოველ... გამგეობის საადგილ-მამულ...

საჯ...
ტფილისის ...
რომ ხუთშაბათს 29 მარ... გეობის თანადასწრებით... სემინარიის ეზოში ...
კონდიციის და სხვ... გამგეობის საადგილ-მამუ...

სტამ...
სახალხო...
...
ტფილ...
ბარონი...
№ ...